مۇتەپەككۇرلار سانائى ئېيتقانلىرى

سەئىدى مۇنداق دەيدۇ

شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت ـ فوتو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ ئىلىكترون ئۇن ـ سىن نەشرىياتى

مۇتەپەككۇرلارنىڭ ئېيتقانلىرى

سەئىدى مۇنداق دەيدۇ

پىلانلىغۇچى: مۇرات ئىلى
باش تۈزگۈچى: ئادىل مۇھەممەت
تۈزگۈچى: ئېزىز ئاتاۋۇللا سارتېكىن
گۈلنۇر قادىر

شىنجاڭ ئېلېكترون ئۇن ـ سىن نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

赛依德语集:维吾尔文/阿迪力·穆罕默德主编. —乌鲁木齐:新疆美术摄影出版社:新疆电子音像出版社,2008.8
(哲人之言丛书)
ISBN 978-7-80744-441-1

Ⅰ.赛... Ⅱ.阿... Ⅲ.赛依德(1203～1292)—语录—维吾尔语 Ⅳ.K828.712

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2008)第 130533 号

丛书名	哲人之言丛书
本册书名	赛依德语集
策　划	穆拉提·伊力
主　编	阿迪力·穆罕默德
编　著	艾则孜·阿塔吾拉·萨尔特肯 古丽努尔·喀迪尔
特约编辑	哈斯亚提·依不拉音
责任编辑	艾尼瓦·库迪力克
责任校对	克尤木·吐尔逊
出　版	新疆美术摄影出版社 新疆电子音像出版社
地　址	乌鲁木齐市西虹西路 36 号
邮　编	830000
发　行	新疆新华书店
印　刷	新疆新博文印刷有限责任公司
开　本	880mm×1230mm 1/32
印　张	3 印张
字　数	51 千字
版　次	2008 年 8 月第 1 版
印　次	2008 年 8 月第 1 次印刷
书　号	ISBN 978-7-80744-441-1
定　价	9.90 元

(书中如有缺页,错页及倒装请与工厂联系)

تۇزگۈچىلەر

ئوتتۇرا ئەسىر پارس كلاسسىك ئەدەبىياتىنىڭ مۇنەۋۋەر نامايەندىسى سەئدى شىرازى (تەخمىنەن 1203 ـ 1210 ـ يىللاردا تۇغۇلغان. 1291 ـ يىلى ۋاپات بولغان) ئۆزىنىڭ ئۆلمەس ئەسەرلىرىدىن بولغان «گۈلىستان»، «بوستان» قاتارلىقلاردا ھېكايەتلىك مىسالار ئارقىلىق كىشىلەرنى ئىلغار دۇنيا قاراش بىلەن قوراللىنىشقا، «دۆلەتنىڭ ئاساسى، جەمئىيەتنىڭ ئۇلى» بولغان خەلقنى ھەر دائىم ھىمايە قىلىشقا چاقىرغان بولۇپ، بۇ ئەسەرلەر خەلقىمىز بىلەن يۈز كۆرۈشكەندىن بۇيان ئەڭ ياخشى ئوقۇشلۇق قاتاردا ئەتىۋارلىنىپ كەلمەكتە. بىز خەلقىمىزنىڭ سەئدى ئەسەرلىرىگە بولغان ھۆرمەت تۇيغۇسىنى چىقىش قىلىپ تۇرۇپ ئۇنىڭ بىزگىچە يېتىپ كەلگەن «گۈلىستان»، «بوستان» ۋە ئۆزىبېكچە نەشر قىلىنغان ئەسەرلىرىدىكى ھېكمەتلىك جاۋاھىراتلارنى تاللاپ بۇ كىتابقا كىرگۈزدۇق.

1. خان ـ پادىشاھ، ئەمەلدارلار ھەققىدە

سۇلتان ياقتۇرسا، ھەر ئەيىبىمۇ ھۈنەردۇر.

«گۈلىستان» دىن

بىچارىلەرنىڭ كۆڭلىنى ئاسرىماق زىممەڭدەدۇر.

«گۈلىستان» دىن

ئون دەرۋىش بىر پالاستا ئۇخلايدۇ، ئىككى پادىشاھ بىر مەم-لىكەتكە سىغمايدۇ.

«گۈلىستان» دىن

مەرد كىشى يېرىم نانىنى ئۆزى يېسە، يېرىمىنى نامراتقا بەخش ئېتەر. بىر ئىقلىمغا ئىگە بولسا بىر پادىشاھ يەنە بىرىنى قولغا ئالسام دەر.

«گۈلىستان» دىن

پادىشاھ كەڭ قورساق ـ ئالىيجاناب بولۇشى لازىم، شۇنداق بولغانىدىلا خەلق ئۈنىڭ ئەتراپىغا ئۈيۈشىدۇ ھەمدە ئادالەتمۇ كېرەك. چۈنكى، كىشىلەر ئۈنىڭ دۆلىتى سايىسىدە خاتىرجەم ھايات كە-چۈرەلەيدىغان بولىدۇ.

«گۈلىستان» دىن

پادىشاھ زۇلۇمغا ئاساس سالسا، دۆلەتنىڭ ئۇلىنى كولىغان بىلەن ئوخشاش.

«گۈلىستان» دىن

پادىشاھ پۇقرالىرىغا زۇلۇمنى راۋا كۆرسە، دوستى دۈشمەنگە ئايلىنىپ، جەڭ كۈنى بېشىغا بالا بولىدۇ.

«گۈلستان» دىن

پادىشاھ ئادىل بولسا، پۇقرالىرى ئاڭا لەشكەر بولىدۇ.

«گۈلستان» دىن

ئاجىز پۇقرالارغا رەھىم ـ شەپقەت قىل، كۈچلۈك دۈشمەن ھېچنېمە قىلالمايدۇ.

«گۈلستان» دىن

خەلقنى ئەزگەندىن ئۆلگىنىڭ ئەلا!

«گۈلستان» دىن

كۈچلۈك بىلەك، قۇدرەتلىك قول سەندە بولسا، مىسكىن، ئا-جىزنىڭ پەنجىسىنى يانجىشىڭ خاتا. باغرى تاشنىڭ يىقىلغانغا پەرۋاسى يوق، ئۇ يىقىلسا ئاڭا ھېچكىم يارەم بەرمەس. يامانلىقنى تېرىپ ياخشىلىقنى كۈتسەڭ، قۇرۇق ئۈمىد، خام ـ خىيالغا باغلى-نارسەن، قۇلىقىڭدىن پاختىنى ئال، خەلقنى تىڭشا، تىڭشىمىساڭ، بىر كۈنى كېلىپ، ساڭا جازا بېرىدۇ.

«گۈلستان» دىن

پادىشاھلارنىڭ قەھرى ـ غەزىپىدىن ساقلىنىش لازىم. چۈنكى، ئۇلارنىڭ دەققەت ـ ئېتىبارى كۆپىنچە دۆلەتنىڭ مۇھىم ئىشلىرى بىلەن بولۇپ، ئاۋام خەلقنىڭ غەلۋىسىنى كۆتۈرمەيدۇ.

«گۈلستان» دىن

دۆلەت خەزىنىسىدىكى بايلىق — مىسكىنلەرنىڭ ئوزۇقى،

ھەرگىز شەيتان بۇرادەرلىرىنىڭ تۈگمىسى ئەمەس.
«گۈلستان» دىن

پادىشاھلارنىڭ كەيپىنىڭ ئۆزگىرىپ تۇرۇشىدىن ھەزەر قىلىش كېرەك. چۈنكى، بەزىدە سالام بەرسەڭ رەنجىيدۇ، بەزىدە تىلىساڭمۇ تون كىيدۈرىدۇ.
«گۈلستان» دىن

كىمكى خىيانەت بىلەن شۇغۇللانسا، قولى ھېسابتا تىترەيدۇ.
«گۈلستان» دىن

دانىشمەنلەر ئېيتىدۇ: تۆت كىشى تۆت كىشىدىن ئۆلگۈدەك قورقىدۇ؛ قاراقچى سۇلتاندىن، ئوغرى پاششاپتىن، پاسىق چېقىمچىدىن، پاھىشە شەھەر قازىلىرىنىڭ بازار باشقۇرغۇچىسىدىن، ئەمما ھېسابتا توغرا بولغان كىشى ھېساب بەرىشتىن قورقمايدۇ.
«گۈلستان» دىن

پادىشاھقا خىزمەت قىلىش دېگىز سەپىرىگە ئوخشايدۇ ھەم خەتەرلىك ھەم پايدىلىق؛ ياكى خەزىنىنى قولغا كىرگۈزسەن، ياكى تىلسىماتتا ئۆلىسەن!
«گۈلستان» دىن

كىشى ئەمەلدار ئالدىدا كۆكسىگە قول قويۇپ، بېشىنى ئېگەر، مۇبادا زامان ئۇنى مەنسىپىدىن چۈشۈرسە، جىمى ئالەم بېشىغا تەپەر.
«گۈلستان» دىن

ئەگەر بۇرۇن جاھان يارالغاندا زۇلۇمنىڭ ئاساسى كىچىككىنە ئىدى. ئەمما كېيىن دۇنياغا كەلگەن ھەربىر كىشى ئاز ـ ئازدىن

كۆپەيتكەچ مانا مۇشۇ دەرىجىگە يەتتى!

«گۈلستان» دىن

پادىشاھ پۈقرا ببغىدىن بىر ئالمىنى يەي دېسە، غالچىسى دە- رەخنى يىلتىزىدىن قومۇرۇپ تاشلار. سۇلتان بەش تۈخۈمغا زورلۇق ئەيلەشنى راۋا كۆرسە، لەشكەرىدىن قانچىسى مىڭ توخۇنى زىخقا تا رتقاي.

«گۈلستان» دىن

يۈك كۆتۈرگۈچى ئېشەك ۋە كالا زالىم ئادەمدىن مىڭ مەرتە ئەلا.

«گۈلستان» دىن

سەلتەنەتتە قولى ئۇستۇن، مەنسىپى بار ھەر كىشى كىشىنىڭ مۈلكىنى تاراج قىلمىسۇن. قاتتىق سۆڭەكنى يۇتمىقىڭ ئۈنچە- لىكمۇ تەس ئەمەس، لېكىن كىندىككە كەلسە قورساقنى يىرتمىقى بىگۇمان.

«گۈلستان» دىن

بۇ دۇنيادا زالىم ئەبەد قالالمايدۇ. ئۇنىڭغا قالىدىغىنى مەڭگۈ- لۈك لەنەت.

«گۈلستان» دىن

كىشى قازىنىڭ ئالدىغا داۋا بىلەن كېلىدۇ، پادىشاھدىن بولسا، ھەق ـ ئادالەت ئىستەيدۇ.

«گۈلستان» دىن

پەرمانغا بويسۇنۇش ئۇلۇغلۇق بولۇپ، پەرماندىن قاچقانىنى خورلۇق باسىدۇ.

«گۈلستان» دىن

پادىشاھ دېگەن پۇقرانى ساقلاش ئۈچۈن مەۋجۇت بولۇپ تۇرىدۇ، پۇقرالار ھەرگىز پادىشاھقا ئىتائەت قىلىش ئۈچۈن ئەمەس.

«گۈلستان» دىن

پادىشاھ كەمبەغەللەر پاسىبانى.

«گۈلستان» دىن

سۆلتاننىڭ پىكرىگە زىت سۆزنى ئېيتماق ئۆز قېنى بىلەن قولىنى يۇماق بىلەن باراۋەر.

«گۈلستان» دىن

بىر گادايىنىڭ مېلى بىلەن ھەممەت قولىنى بۇلغاش پادىشاھلارنىڭ ئۇلۇغۋار مەرتىۋىسىگە لايىق ئەمەس.

«گۈلستان» دىن

سۆزنى ئويلىنىپ سۆزلەش ۋە ھەرىكەتنى جايىدا قىلىش كەرەك. بۇ ئومۇم خەلققە شۇنداق، بولۇپمۇ پادىشاھلارغا شۇنداق. چۈنكى، ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرى ۋە ئېيتقان سۆزلىرى تىللاردا داستان بولۇپ كېتىدۇ، ئەمما ئاۋام خەلقنىڭ سۆزى ۋە قىلغان ئىشلىرى ئونچىلىك ئېتىبارغا ئېلىنمايدۇ.

«گۈلستان» دىن

دەرۋىشلەر نامۇناسىپ ئىش تۇغدۇرسا، دوستلىرىغا يۈزدىن بىرى بىلىنمەس. ئەگەر شاھ بىر سۆزنى چاقچاقتىن ئېيتسا، ئىمدىن ئىقلىمغا نەرى كېتىدۇ.

«گۈلستان» دىن

خىزمىتىڭدىكى ھوقۇقسىز قۇلغا قەھرىڭنى چېچىپ، دەپسەندە قىلما. قىيامەت كۈنى قۇل ئازاد بولۇپ، غوجا كۈشەندە

شەرمەندە بولۇر.

«گۈلستان» دىن

ئىككى كىشى دۆلەت بىلەن دىنىنىڭ دۈشمىنى: بىرى، زالىم پادىشاھ، يەنە بىرى، بىلىمسىز ئىشان.

«گۈلستان» دىن

پادىشاھ ئۆز دۈشمەنلىرىگە ھەددىدىن تاشقىرى غەزەپلەنمەس-لىكى كېرەك، بولمىسا دوستلىرىنىڭ ئىشەنچىسىنى يوقىتىپ قويىدۇ، غەزەپ ئوتى ئاۋۇال ئۆز ئىگىسىگە تۇتىشىدۇ، ئۇنىڭدىن كېيىن دۈشمەنگە يېتىپ بارىدۇ ياكى يېتىپ بارمايدۇ.

«گۈلستان» دىن

بىراۋنىڭ خائىنلىقىنى پادىشاھقا (دەرھال) يەتكۈزمە. پەقەت بۇ خەۋىرنىڭ پادىشاھ قوبۇل قىلىشقا ئىشەنچىلىك كامىل بولغان چاغدىلا يەتكۈز، ئۇنداق بولمىغاندا ئۆزۈڭنىڭ ھالاك بولۇشىغا تىرىشقان بولىسەن.

«گۈلستان» دىن

شەيتان ساپ دىل كىشىلەر بىلەن چىقىشالمايدۇ، سۈلتان سۈنغان سودىگەر بىلەن.

«گۈلستان» دىن

يامان ئاقىۋەتكە قالىدىغان پادىشاھدىن كېلەچىكى بەختلىك بولغان گادای ياخشى.

«گۈلستان» دىن

كىمىكى قول ئاستىدىكىلەرگە كەڭ قورساق بولمىسا، ئۆزى-دىن ئۈستۈنلەرنىڭ جەبرىگە ئۇچرايدۇ.

«گۈلستان» دىن

بەشىنىڭ كېتىشىدىن قورقمىغان ۋە پۇل - مەبلەغدىن ئۈمىد ئۈزگەن كىشى پادىشاھلارغا نەسىھەت قىلسۇن.

«گۈلىستان» دىن

شاھنىڭ مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇشى ئەسلىدە زالىملارنى توسۇش ئۈچۈن، ساقچى - ئەمەلدارلارنىڭ بولۇشى ئوغرى - كاللا كېسەر - لەرنى يوق قىلىش ئۈچۈن، قازى بولسا ئالدامچى مۇتتەھەمەلەرنىڭ مەسلىھەتچىسى.

«گۈلىستان» دىن

ھەممە كىشىنىڭ چىشى ئاچچىق - چۈچۈك نەرسىلەردىن قامىسا، قازىلارنىڭ چىشى تاتلىق نەرسىلەردىن قامايدۇ.

«گۈلىستان» دىن

يالغۇز ئۆز راھىتىگىنىلا ئويلىما، يوقسۇللارنىڭ كۆڭلىنى خۇش قىل. ئۆز راھىتىگىنىلا ئويلىساڭ، يۇرتتا ھېچكىم ھۇزۇر تاپالمايدۇ. چوپان ئۈيقۇدا، بۆرە بولسا قوي پادىسىنىڭ ئىچىگە كىرۋالىتۇ، بۇ ئاقىلانىڭ ۋە ئەقىللىق ئادەمنىڭ ئىشمۇ؟ شۇنى بىلگىنكى، شاھ پەقەت خەلقى بىلەن شاھ بولىدۇ ۋە بەشىدىكى تاجنى قوغدايدۇ. شۇ ۋەجىدىن موھتاجلىقتىكى دەرۋىشلەر ۋە يوقسۇللارغا نەزەر سال. كەمبەغەللەرنىڭ قولىنى تۇت، خەلق دەرەخنىڭ يىلتىزىغا ئوخشايدۇ. شاھ بولسا ئۇ دەرەخنىڭ ئۈزىدۇر. دەرەخنى تۇتۇپ تۇرىدىغان ئۇنىڭ يىلتىزىدۇر. خەلقىنىڭ قەلبىنى يارىلما، يارىلىساڭ، خەلقىنىڭ دىلىنى ئاغرىتساڭ، ئۆز يىلتىزىڭنى قىرقىغان بولىسەن. قولۇڭدىن كېلىشچە خەلقە ياخشىلىق قىل.

«بوستان» دىن

ئاللانىڭ ئىلتىپاتىنى ئۈمىد قىلغان پادىشاھ خەلقە ياخشى. لىق قىلىدۇ، سەلتەنىتى قولىدىن كېتىش قورقۇنچىسى بىلەنمۇ خەلقە ئازار بەرمەيدۇ. ئۇنىڭدا بۇ ئىككى ئەھۋال بولمىسا، ئۇ مەلىكىتە راھەت ۋە ھوزۇر پۈرىقىمۇ بولمايدۇ. بۇنداق يۇرتتا ياشىساڭ ۋە ئائىلىلىك بولساڭ، تەقدىرىڭگە رازى بول، لېكىن بويتاق بولساڭ، بېشىڭنى ئېلىپ نەگە كەتسەڭ كەت. خەلق ھۆكۈمدارىدىن مەمنۇن بولمىسا، ئۇنداق دىيارىدا بايقاتلىق كۈتمە ۋە بەختىيارلىق ئىزدىمە.

«بوستان» دىن

ئۆزىنى ماختايدىغان، جاھىل، شەھۋەتپەرەس ۋە ھاۋايى ـ ھەۋەسنىڭ كەينىگە كىرگەن پادىشاھدىن ئانچە قورقۇپ كەتمەي، ئالىلادىن قورقمايدىغاندىن قورق. بىر ھۆكۈمدار ئەگەر خەلقنىڭ دىلىنى يارىلىسا، مەملىكىتىنىڭ مەۋرىچىلىقىنى پەقەت چۈشىدىلا كۆرەلەيدۇ. بىر يۇرتنىڭ خاراب بولۇشى ۋە بىر پادىشاھنىڭ يامان نام چىقىرىشى ئۇنىڭ زۇلمىدىن مەيدانغا كېلىدۇ. مېنىڭ بۇ سۆزۈمنىڭ قىممىتىنى پەقەت ئەقىللىق ۋە زەكىي كىشى ئالقىشلايدۇ.

«بوستان» دىن

خەلق سەلتەنەتنىڭ تىرىكىدۇر، ئۇ تۈتقىنى زۇلۇم بىلەن نابۇت قىلماسلىق كېرەك. ئۆزۈڭ بىرەر پايدا ئېلىش ئۈچۈن بېزىلىقلار بىلەن دېھقانلارنى نەزەردە تۇت. چۈنكى، ئەجىر بىلەن ئىشلىگەن كىشى ئالغان ھەقتىن مەمنۇن بولسا، تېخىمۇ كۆپ ئىشلەيدۇ. بۇنىڭدىن باشقا، ياخشىلىق كۆرگەن كىشىگە يامانلىق قىلساڭمۇ ئانچە ياراشمايدۇ.

«بوستان» دىن

پادىشاھنىڭ دەرۋازىسى كەبىنىڭ ئىشىكىگە ئوخشايدۇ، شۇ قەدەر گۈزەلدۇر. دۇنيانىڭ ھەر تەرىپىدىن — چوڭقۇر ۋە كەڭ يوللىرىدىن كىشىلەر ئۇ يەرگە ھاجىلاردەك يۈگۈرۈشۈپ كېلىدۇ.

«بوستان» دىن

پادىشاھ بولسا يولغا چىققان يولۇچى ۋە ھەق سۆزگە قۇلاق سالىدىغان ئاڭلىغۇچىدۇر.

«بوستان» دىن

خەلق زالىمدىن قاچىدۇ ۋە ئۇنىڭ يامان نامىنى، سەت خۇيى مىجەزىنى دۇنيانىڭ ھەممە تەرىپىگە يايىدۇ. يامان ئۇل ئۇستىدە سەلتەنەت سۈرگەن پادىشاھ ئۇزۇن ئۆتمەي ئۆز ئۇلىنى ئۆز قولى بىلەن ئولتۇرغۇزىدۇ.

«بوستان» دىن

ھەرقانداق بىر ئىشنى قىلىشقا نىيەت قىلىپ ئۇنىڭغا بەل باغلىساڭ، دائىما خەلقنىڭ مەنپەئىتىنى ئويلا. ئادالەتتىن ئايرىلما. مىغىنكى، ئاھالىمۇ ساڭا بولغان ئىتائەتتىن ئايرىلمىسۇن. ئاقىلىلارچە ئىش كۆرگىنكى، بۇلارمۇ سەندىن يۈز ئۆرۈمىسۇن.

«بوستان» دىن

ئالەمدە ئىنساپلىق ئىش قىلغان ھۆكۈمداردىنمۇ بەختىيار كىشى زادى بارمىدۇ؟ بۇنداق ھۆكۈمدار دۇنيادىن كۆچكەن چاغدا ھەممە كىشى ئۇنىڭغا رەھمەت ئوقۇيدۇ. ياخشىلارمۇ ئالەمدىن ئۆتىدۇ. يامانلارمۇ... ئەگە ياخشىسى، بىر ياخشى نام قالدۇرغىنكى، ھەممە كىشى سېنى ھەرىدە خەير بىلەن ياد ئەتسۇن.

«بوستان» دىن

ئاللادىن قورققانلارنى ئاھالىسىگە بېشىغا قوي ۋە ئىش بېشىغا كەلتۈر. چۈنكى، پەقەت شۇنىڭغا ئوخشاشلار يۇرتنى گۈللەندۈرىدۇ. سېنىڭ مەنپەئىتىڭنى خەلقە زۇلۇم سېلىپ قوغداشقا تىرىشقانلار ئەسلىدە سېنىڭ يامانلىقىڭنى ئويلىغان ۋە خەلقنىڭ قېنىنى ئىچىدىغان كىشىلەرنى ئىش بېشىغا يېقىن كەلتۈرۈش زور خاتالىق. تۇر. ۋالىيلار ۋە باجگىرلار ھەقسىزلىق قىلغان چاغدا، پادىشاھنىڭ غەزىپىگە ئۇچرايدىغانلىقىنى ئېسىدىن چىقارماسلىقى كېرەك.

«بوستان» دىن

ياخشىلارنى كۆتكەن كىشى يامانلىق كۆرمەيدۇ، يامانلارنى كۆتكەن بولسا، ئۇ ئۆز جېنىنىڭ دۈشمىنىدۇر.

«بوستان» دىن

خەلقە زۇلۇم سالغانىنىڭ مال ـ دۇنياسىنى تارتىۋېلىش بىلەن قانائەت ۋە بولدى قىلما، ئۇلارنىڭ يىلتىزىنى قومۇر.

«بوستان» دىن

ھەقسىزلىق قىلغان ۋالىينى دوست تۇتما ۋە خوپ كۆرمە. بۇنداقلار قاچان سەمرىشكە باشلىسا، شۇ ھامان تېرىلىرىنى سو-يۇش كېرەك. بۆرىنىڭ بېشىنى قوينى يەپ كەتمەستىن ئاۋۇال ئې-لىش كېرەك.

«بوستان» دىن

قاراقچىلارنىڭ ھەربىكەتتە ئەركىن ئىكەنلىكىنى كۆرىمەن. ھالبۇكى، پادىشاھنىڭ لەشكەرلىرىنىڭ بىر توپ ئىياللاردىن نېمە پەرقى بار؟ «سودىگەرنى ئىزدىمىگەن، ئۇنىڭ ئەھۋالى بىلەن كارى بولمىغان پادىشاھ خېير ئىشكىنى شەھەرنىڭ، شەھەر ئاھالىسى-نىڭ ۋە لەشكەرلىرىنىڭ يۈزىگە يايقان بولىدۇ.»

بىر دۆلەتتە بۇنداق بولمىغۇر ئىدارە قىلىش، يامان قانۇن ۋە ناھەق تۈزۈملەرنى كۆرگەن ئەقىللىق كىشىلەر بۇنداق يەرگە كېلەمدۇ؟

پادىشاھىم، ياخشى نام ۋە شۆھرەت قالدۇرۇشنى خوپ كۆرسەڭ، سودىگەرلەر، خەۋەرچىلەر، ئەلچىلەرنىڭ كۆڭۈللىرىنى خۇش قىل. چۈنكى، ياخشى نامىڭنى ھەممە يەرگە تارقىتىدىغان شۇلاردۇر.

«بوستان» دىن

بىرىگە بىرەر ئىش بەرمەكچى بولساڭ، پۇل ۋە مالنىڭ قىمىتىنى بىلىدىغانغا بەر. ۋەيران بولغان ۋە قەرزنى قايتۇرالمايدىغان ئادەمگە بەرمە. ئۇ بۇلارنىڭ قىممىتىنى بىلسە ئىدى، ھەرگىز ۋەيران بولمايتتى. ۋەيران بولغان ئادەم مەھرۇم بولىدىغان بىر نەرسىسى بولمىغانلىقى ئۈچۈن پادىشاھىدىن قورقمايدۇ. نېمە دېسەڭ بويۇنىنى پوكىدۇ، يېلىنىپ ـ يالۋۇرۇشتىن باشقا قولىدىن ھېچ نەرسە كەلمەيدۇ.

«بوستان» دىن

پادىشاھىم! پىتنە ـ پاساتچى، غەيۋەتخور بولغان بىر ياقا يۈرتـلۇققا غەزەپلىنىشىڭنىڭ ھاجىتى يوق. ئۇنى يۇرتتىن چىقىرىۋېتىش بىلەن بولدى قىلساڭمۇ بولىدۇ. ئۇنىڭ ئەسكى مىجەزى ئۆزىگە بالا ـ قازا ئەكېلىشكە يېتىپ ئاشىدۇ.

«بوستان» دىن

بىر بىچارىنىڭ ۋە غېرىبنىڭ كۆڭلى سۇنغان يەر ئۇزۇنغا بارماي ۋەيران بولىدۇ. مۇساپىرلار ۋە ساياھەتچىلەر بىلەن تونۇش، ئۇلار بىلەن دوست بول. چۈنكى، ياخشى نامنى ئەتراپقا تارقىتىدىغانلار شۇلار. ئاجىزلارغا ياخشى مۇئامىلە قىل، يولۇچىلارنى خۇش

قىل. لېكىن، ئۇلارنىڭ ئەسكىلىرىدىن ھەزەر ئەيلە. چۈنكى، ئۇلارنىڭ ئىچىدە دۇشمەن ۋە يامان كىشىلەرمۇ بولۇشى مۇمكىن، شۇنداقلا دوست قىياپىتىدىكى دۇشمەنمۇ بولۇشى مۇمكىن.

«بوستان» دىن

خىزمەت كۆرسەتكەن ئادەملىرىڭنىڭ ياخشى تۈرمۇش كەچۈرۈشىگە كاپالەتلىك قىل، ئۇلارنىڭ تۈرمۇشىنى ياخشىلا. چۈنكى، سەن ئېھتىياجىنى قامدىغان كىشىلەر ساڭا ئىنسانپەرۋەرلىق قىلىدۇ. ئۇزۇن يىللار ساڭا خىزمەت قىلغان خادىملارنىڭ ئەجرىلىرىنى ئۇنتۇما. بىر خادىم ياشىنىپ ئىشلىيەلمەس ۋە قولىدىن ئىش كەلمەس ئەھۋالغا چۈشسە، ئەمدى بۇنىڭدىن پايدا تەگمەيدۇ دەپ، ئۇنى ئۆز ھالىغا قويۇۋەتمە ۋە خالىغانچە تاشلىۋەتمە. ئۇنىڭ قولى ئىشتىن قالغان بولسا، سېنىڭ خەير – ئېھسان قولۇڭ ئىشتىن قالمىدى – دە!

«بوستان» دىن

بۇرۇندىن تارتىپ بىر – بىرى بىلەن ياخشى بۇرادەر بولغان، ئوخشاش پىكىرلىك ئىككى خادىمنى بىر يەرگە بىر چاغدا ئەۋەتمە. نەدىن بىلىسەن، بەلكىم بىرى ئوغرى، يەنە بىرى ئۇنىڭ ئوغرىلىقىنى يوشۇرغۇچى بولۇشى مۇمكىن. بۇنداقلار تەبىئىتى بىلەن بىر – بىرىگە ياردەم بېرىشىدۇ. بىرى ئوغرىلايدۇ، يەنە بىرى ئۇنىڭ شېرىكى بولۇپ ئۇنى قوغدايدۇ. ئوغرىلار بىر – بىرىدىن قورقسا ۋە ئۆزىنى تارتسا، كارۋان ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن ساق – سالامەت ئۆتۈپ، مەنزىلگە ئامان – ئېسەن يېتىپ بارالايدۇ.

«بوستان» دىن

ھەي پادىشاھىم! دۇشمىنىڭگە يۇمشاق مۇئامىلە قىلساڭ ۋە

بوشاڭلىق قىلساڭ، ئىنتايىن ھەددىدىن ئېشىپ، شىر بولۇڭالىدۇ ۋە سېنى يېگىدۇ. قاتتىق مۇئامىلە قىلساڭ، سەندىن زېرىكىپ بەزار بولىدۇ. ئەڭ ياخشىسى، يۇمشاقلىق بىلەن قاتتىقلىقنى تەڭ قوللىنىش كېرەك. قان ئالغۇچىغا ئوخشاش، ئۇ ھەم قان ئالىدۇ، ھەم ئۇ يەرگە مەلھەم سۈرىدۇ.

«بوستان» دىن

بىرىنى ئىشتىن بوشاتقىنىڭدا، بىر ئاز ۋاقىت ئۆتكەندىن كېيىن ئۇنى ئەپۇ قىل. ئۇمىدلەنگەن كىشىنى نائۇمىد قىلمىغىن. ئۇنىڭ ئۇمىدىنى ئەمەلگە ئاشۇرغۇزۇش ئايىغى كىشىنىلىك مەڭ مەھبۇسنى ئازاد قىلغاندىنمۇ خەيرلىكتۇر.

«بوستان» دىن

بىر كاتىپ ئىشتىن چىقىرىلسا ئۇمىدلىرى ئۈزۈلمىسۇن، مەيۈسلەنمىسۇن! ئادىل پادىشاھ ئاتىغا ئوخشايدۇ. بالىلىرىنى بەزىدە ئۇرىدۇ، يىغلىتىدۇ، بەزىدە كۆز ياشلىرىنى ئېرتىدۇ.

«بوستان» دىن

ھەي ھۆكۈمدارىم! ئالىيجاناب، ياخشى مىجەزلىك ۋە ھۆرمەتكار بول، ئاللا ساڭا چېچىپ بېرىپتۇ، سەنمۇ خەلققە چاچ. دۇنياغا كەلگەنلەر يەنە كېتىدۇ. بۇ يەردە قالمايدۇ. ئۇنىڭدىن پەقەت بىر ياخشى نام قالىدۇ. ئۆلمەسلىك، ئەبەدىي ياشاش دەپ مانا شۇنى دەيدۇ. ئۆزىدىن كېيىن كۆڭۈلۈك، مۇساپىرخانا، دەڭ ۋە كارۋان سارايىغا ئوخشاش ئەسەرلەر قالغان، يادىكار قالدۇرۇپ كەتكەن كىشىلەر ئۆلمەيدۇ.

«بوستان» دىن

بىرەر ساۋابلىق ئىش قالدۇرمىغان كىشىگە ئۇ ئۆلگەندىن

كېيىن پاتمە ئوقۇشقا ئەرزىمەيدۇ. سەن نامىڭنىڭ ھەمىشە ئەسلىنىپ تۇرۇشىنى ئۈمىد قىلساڭ، ھەر دائىم ئۆلۈغلارنى ئەسلە. سەندىن بۇرۇن كەلگەن ھۆكۈمدارلار قانداق خەيرلىك ئىشلارنى قىلغان بولسا، سەنمۇ ئۆز دەۋرىڭدە ئۇلاردەك ئىش قىل.

«بوستان» دىن

بىر كىشى گۈناھىنى ئېتىراپ ۋە ئىقرار قىلىپ، ئۆزرە تىلىسە ئۇنى ئەپۇ قىل. رەھىم تىلىگەنلەرگە رەھىم قىل. بىر گۈناھكار ئىلتىجا قىلسا، ئۇنى دەرھال ئۆلتۈرۈش مۇۋاپىق ئەمەس. لېكىن، قىلمىغان نەسىھەتنى ئاڭلىمىغانىنى ئەدەپلەش، جازالاش، قۇلقىنى سوزۇش ۋە تۇرمىگە ئېلىش كېرەك. بۇمۇ ئۇنى توزىتەلمەسە، ئۇ چاغدا بۇ بىر زىيانلىق دەرەخكە ئوخشايدۇ، ئۇنى يىلتىزىدىن قومۇرۇپ تاشلاش كېرەك. شۇنىڭ بىلەن بىللە بىر كىشىگە غەزەپلەنگىنىڭدە، ئۆلۈم جازاسى بېرىشتىن ئاۋۋال ياخشى ئويلان. چۈنكى، كېيىنگەن باش قايتا ئورنىغا كەلمەيدۇ. بەدەخشان لەئەلىنى چېقىش ئاسان. ئەمما، چېقىلغان پارچىلارنى يېغىپ ئەسلىي ھالىغا كەلتۈرۈش مۇمكىن ئەمەس.

«بوستان» دىن

ھەرقانچە كۈچلۈك بولساڭمۇ، لەشكىرىڭ ھەرقانچە كۆپ بولسىمۇ، ھېچنېمىدىن ھېچنېمە يوق دۈشمىنىڭگە ھۇجۇم قىلما. چۈنكى، دۈشمىنىڭ بولغان پادىشاھ ئېگىز ۋە مۇستەھكەم قورغانغا بېكىنسۇالسىدۇ، بولغۇلۇق بىچارە خەلقىڭگە بولىدۇ.

«بوستان» دىن

پادىشاھ بولسۇن، بولمىسۇن، كىشىنىڭ كەينىدە قالغان مال ـ مۈلۈك، ئالتۇن ـ كۈمۈش قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى ئاز

ۋاقىتتىن كېيىن يوق بولىدۇ.

«بوستان» دىن

بىر مەملىكەتتە ئاجىزلار كۆچلۈكلەردىن ھەقسىزلىك كۆرسە، ئۇ يەردە پادىشاھقا ئۈيقۇ ھارامدۇر. خەلقنى قارىمۇقىنىڭ قاسىرىقىچىلىكىمۇ ئەزمە، رەنجىتمە ۋە ئۇمىدسىزلەندۈرمە. چۈنكى، خەلق پادا، ھۆكۈمدار بولسا ئۇنىڭ چوپانىدۇر. ئەگەر خەلق پادىشا-ھىدىن يامانلىق كۆرسە، ئۇ پادىشاھ ئۇ پادىنىڭ چوپانى ئەمەس، بۆ-رىسىدۇر. ئاھالىگە ھەقسىزلىق قىلغان، يامانلىقنى ئويلىغان ھۆ-كۈمدارنىڭ ئۆلۈمى پاجىئەلىك بولىدۇ. خەلقە قىلىنغان يامانلىق ئۆتۈپ كېتىدۇ، لېكىن ئۇ زالىمنىڭ يامان نامى ئۇنتۇلمايدۇ.

«بوستان» دىن

بىرىنى ئۆلتۈرۈشتىن ئاۋۋال زىندانغا تاشلاش ناھايىتى ئو-رۇنلۇق ئىشتۇر. چۈنكى، كېيىنگەن باش ئورنىغا كەلمەيدۇ.

«بوستان» دىن

ئەمر قىلغۇچى ۋە شانۇشەۋكەت ئىگىسى بولغان پادىشاھلار خەلقنىڭ ئاۋارىچىلىك ئىشلىرىدىن زېرىكمەسلىكى لازىم. غۇرۇر تەختىدە ئولتۇرۇپ چىدىغۇچىلىكى قالمىغان ھۆكۈمدارنىڭ بېشىغا كىيىدۇرۇلگەن تاج ئۇنىڭغا ھارامدۇر.

«بوستان» دىن

خەلق كۆچەتكە ئوخشايدۇ، ئۇنى ياخشى پەرۋىش قىلساڭ مې-ۋىسىدىن بەھرىمەن بولىسەن. ھەرگىز كۆچەتنى يىلتىزىدىن قو-مۇرۇۋەتمە، بۇ بىر زۇلۇمدۇر ۋە ئۆزۈڭگە زىياندۇر. كىشىنىڭ ئۆز – ئۆزىگە زىيان سېلىشى ئەخمەقلىقتۇر.

«بوستان» دىن

قول ئاستىدىكىلەرگە ئەزىيەت قىلمىغان كىشى ياشلىقىدىن ۋە بەختىدىن پايدا ئالالايدۇ. قول ئاستىدىكىلەر ئەمەلدارلىرىڭ بولسۇن ياكى پۇقرا بولسۇن، بەختسىز ۋە پەرىشان بولسا، ئۇلارنىڭ قارغىشىدىن قورق.

«بوستان» دىن

ھۆكۈمدارىدىن رازى بولمىغان لەشكەر چېگرىنى دۈشمەندىن قوغدىيالمايدۇ.

«بوستان» دىن

پۈتۈن جاھاننىڭ سەلتەنىتى يەرگە تامچىغان بىر تامچە قانغا ئەرزىمەيدۇ.

«بوستان» دىن

بىر مەملىكەتتە پادىشاھ پادىچىلىك ئويلىيالمىسا ۋە ياخشى بىلەن يامانىنى، دوست بىلەن دۈشمەننى پەرق ئېتەلمىسە، سەلتەنەت ۋە مەملىكەتنىڭ ئاقىۋىتىدىن قورقۇشقا توغرا كېلىدۇ.

«بوستان» دىن

ھەي پادىشاھىم! سەنمۇ بىر ئىشككە ئۈمىد باغلاپسەن. سەنىڭ ئىشىكىڭگە ئۈمىد باغلىغانلارمۇ بار. خاپىلىق تارتماي دېسەڭ، دەردمەنلەرنىڭ كۆڭۈللىرىنى ئازابتىن قۇتقۇز. ھەقلىرىنى تەلەپ قىلغان مەزلۇملارنىڭ بىئارامىلىقى ۋە كۆڭۈللىرىنىڭ پەرىشانلىقى ھۆكۈمدارنى مەملىكىتىدىن، تەختىدىن ئايرىۋېتىدۇ. سەن سالقىن ئورداڭدا چۈشكۈچە ئۇخلايسەن، لېكىن غېرىب بىچارىلەر تاشقىرىدا قىزىق ئاپتاپتا كۆيۈپ ـ پىشماقتا. بۇ ساڭا راۋامىدۇ؟

«بوستان» دىن

پادىشاھ تەختىدە راھەت ئۇخلىسا، خەلق راھەت بولمايدۇ، لې-كىن، پادىشاھ ئۇخلىماي خەلقنى ئويلىسا، خەلق راھەت ۋە ھوزۇر-لىنىپ ئۇخلايدۇ.

«بوستان» دىن

سەھەرنىڭ يۇرىكى يوقسۇللۇقتىن يارا تۇرسا، پادىشاھقا زىبۇ زىننەت ياراشماس. ماڭا كۆزىسز ئۇزۇك ياراشىدۇكى، خەلقنىڭ كۆڭلىنىڭ قايغۇلۇق بولۇشى ياراشمايدۇ. خەلقنىڭ راھىتىنى ئۆز ھوزۇرىدىن ئەلا بىلگۈچى نېمىدېگەن بەختلىك.

«بوستان» دىن

ھەي كاتتا مەرتىۋە ۋە مەنسەپدار! كىچىكلەرگە زومىگەرلىك قىلما. شۇنى بىلگىنكى، دۇنيا بىر ئىزدا تۇرمايدۇ. ئاجىزلارنىڭ قولىنى قايرىما. چۈنكى، ئۇ ئاجىز پۇرسەت تاپسا سېنى يوقىتىدۇ. ھېچكىمنى ئىشىدىن مەھرۇم قىلما، ھېچكىمنى ماكانىدىن ئاي-رىما، ھېچكىمنى يىقىتىشقا تىرىشما. چۈنكى، يىقىلىپ ئامالسىز قالغان چېغىڭدا ھېچكىم سېنى يۆلەپ تۇرغۇزۇپ قويمايدۇ.

«بوستان» دىن

خەزىنىنى تولدۇرۇشتىن كۆرە، كۆڭۈللەرنى ئوتۇشقا تىرىش. خەزىنەڭنىڭ قۇرۇق قېلىشى كىشىلەرنى قىينىچىلىقتا قالدۇ-رۇشتىن ياخشىراق.

«بوستان» دىن

پادىشاھلىقتىن چوڭ ۋە يۇقىرى مەرتىۋە يوق دېمە. ھەرقانچە بولسىمۇ كەمبەغەللىكنىڭ پادىشاھلىقىدەك بەختەتر ۋە راھەت بولماس، بۇنى بىلمىلىكلەرمۇ بىلىدۇ ۋە «ھەئە، شۇنداق» دەيدۇ.

«بوستان» دىن

قول ئىلكىدە بولمىغان كىشى پەقەت نانىنىڭ غېمىنىلا قىلىدۇ، ھۆكۈمدار بولسا ئىلكىدىكى چوڭ بىر مەملىكەتنىڭ قايغۇسىدۇر.

«بوستان» دىن

بۇ دۇنيادا كىچىكلەرنى ئۆزۈڭگە دۈشمەن قىلما. چۈنكى، سېنىڭ بۇ سۈلتانلىقىڭ قالمىدۇ، ئۇ چاغدا ھېلىقى تىلەمچى قەھر ـ غەزەپ بىلەن پېشىڭگە ئېسىلىدۇ. ئاجىزلاردىن قولۇڭنى تارت، ئۇلارغا غەزەپلەنمە، سېنى تارتىپ يەرگە يېقىتسا ئۇيالتقا قالىسەن. ھۆر ۋە ئېسىلزادىلەرنىڭ نەزىرىدە ئاجىزلارنىڭ قولىدا يەتمىلىش نومۇسلۇق ئىشتۇر.

«بوستان» دىن

شاھمات ئويۇنىدا شاھ بىر دەملىك مەغرۇر، لېكىن مات بولغاندا پىشكىدەك بولۇپ قالمىدۇ. ھۆكۈمدارنىڭ ئەھۋالىمۇ شۇنىڭغا ئوخشايدۇ.

«بوستان» دىن

ئىلىم ۋە ئادالەت بىلەن دەۋران سۈرگەن پادىشاھلار نېمىدېگەن بەختلىك! خەلقنىڭ راھەتلىكى ئۈچۈن تىرىشقانلار سائادەت يولىنى تۇتقان بولىدۇ.

«بوستان» دىن

خەزىنىسى، ھەربىي قوشۇنى، شان ـ شەۋكىتى بولغان، ياخشى ياشىغان، تىلىكىگە نائىل بولغان ھۆكۈمدار ئىبارىتىدە دائىملىق ۋە ياخشى تەبىئەتلىك بولسا، بۇ سائادەت مەڭگۈگە ئۇنىڭ دېگەنلىكتۇر.

«بوستان» دىن

خۇشاللىقنى خەلقنىڭ ئازاب ـ ئوقۇبىتىدىن ئىزدىگەن زالىم پەقەت مۇشۇ بەش كۈنلۈك دۇنيادا سۈرگەن كەيپ ـ ساپاسى بىلەنلا ياشايدۇ.

«بوستان» دىن

زۇلۇم بىلەن كىشىلەرنى ئازاب ـ ئوقۇبەت ئۇيقۇسىغا چۆمدۈرگەن زالىمنىڭ كۆزى يۇمۇلۇپ، قايتا باش كۆتۈرەلمىگىنى ناھايىتى خەيرلىكتۇر.

«بوستان» دىن

خۇشاللىق بىلەن قارشى ئېلىنىشىغىنى، ھۆرمەتكە سازاۋەر بولۇشۇڭنى ئويلىساڭ، بىرلا چارە بار. ئۇ بولسىمۇ زۇلۇم يولىدىن قايتىش، زۇلۇمدىن ۋاز كېچىشتۇر.

«بوستان» دىن

«بىر پادىشاھ قاچان خەلقنىڭ ماختىشىغا سازاۋەر بولسا، مانا شۇ چاغدا كۆڭۈلگە ياقىدىغان بىر ئىنسان ھېسابلىنىدۇ. بولمىسا چىغىرىق چۆرىگەن قېرى مومايلار ئۇنى نەپرەت بىلەن تىلغا ئالغانلىقىدا، رەسمىي سورۇندىكىلەرنىڭ پادىشاھنى ئالقىدا مەدھىيە لەشكىرىنىڭ ئەھمىيىتى نېمە!»

«بوستان» دىن

سېنىڭ خەزىنەڭ بار، ئەمرىڭ ھەممە يەردە ئۆتىدۇ. مەن بولسام بىئاراملىق، قورقۇنچ ئىچىدە ياشاۋاتقان بىر كىشىمەن. لېكىن، ئۆلۈم دەرۋازىسىدىن كىرگىنىمىزدىلا باراۋەر بولىمىز. بۇ بەش كۈنلۈك دۇنياغا ۋە بۇ بەش كۈنلۈك سەلتەنەتكە كۆڭۈل بەرمە ۋە ئۇنىڭدىن ئۈمىد كۈتمە، ئۆزۈڭنى خەلقنىڭ ئاھى بىلەن ئۆرتىمە. سەندىن كېيىنكىلەر سەندىنمۇ كۆپ يىغىپ، توپلاپ، زۇلۇملىرى

بىلەن جاھاننى ئۆرتەيدۇ، ئاخىرىدا قانداق بولىدۇ؟

شۇنداق ياشىغىنكى، ئۆلگىنىڭدىن كېيىنمۇ كىشىلەر سېنى خەير بىلەن ياد ئېتىشىۋن، كەينىڭدىن لەنەتلىمىسۇن. ناچار ئا-دەتلەرنى ئوتتۇرىغا چىقارما، بۇ ناچار ئادەتلەر ۋەجىدىن كېيىن لە-نەت بىلەن ياد ئېتىشمىسۇن.

«بوستان» دىن

پادىشاھ ھەربىي قوشۇننىڭ جېنىدۇر، ئۇنى قوغداش دۇشمەن-نى قوغلاشتىن ئەۋزەلدۇر.

«بوستان» دىن

ئىنسانلاردا بولۇشقا تېگىشلىك ئىككى ئارتۇقچىلىق بار: بىرىنچىسى، قەلەم ۋە ھۈنەر ـ سەنئەت؛ ئىككىنچىسى، قىلىچ تۇتالايدىغان بولۇش. بۇ ئىككى ئارتۇقچىلىققا ئىگە بولمىغانلار ۋە بۇ ئىككى ئارتۇقچىلىققا ئىگە بولغانلارنى تەقدىرلىمىگەن پادىشاھلار ئۆلۈپ كەتسە، ئۇلارغا ھېچكىم ئېچىنمايدۇ.

«بوستان» دىن

ئالىملار، ئىختىساسلىقلار ۋە لەشكەرلەرنىڭ ھالىدىن ياخشى خەۋەر ئالغان ھۆكۈمدارلار سەلتەنەتىدە مۇۋەپپەقىيەت قازىنىدۇ ۋە دۆلەتنى ياخشى ئىدارە قىلىدۇ.

«بوستان» دىن

جەڭ ئۈچۈن قىلىچىڭنى قولۇڭغا ئالغىنىڭدا، ئاستىرتىن يارىشىش يولىنىمۇ ئىزدىگىن.

«بوستان» دىن

جەڭچىلەرنىڭ كۆڭلىنى ئوت، لازىم تېپىلغاندا توپتەك ئايلىنىپ يىغىلىپ، ساڭا جېنىنى پىدا قىلىدۇ.

«بوستان» دىن

دۈبۈلغىلارنى پارقىرىتىپ قوشۇن تارتقان قوماندانلار بىر تەرەپتىن ئۇرۇشسا، يەنە بىر تەرەپتىن ئاستىرتىن يارىشىشنى ئىزدەيدۇ.

«بوستان» دىن

دۈشمەن قوماندانىدىن بىرى قولۇڭغا چۈشسە، ئۇنى شۇئان ئۆلتۈرمە، سەۋرلىك بول. چۈنكى، سېنىڭ قوشۇنۇڭدىنمۇ بىر قوماندان دۈشمەنگە ئەسىر چۈشۈپ قېلىشى مۇمكىن. سەن ئەسىر ئالغان دۈشمەن قوماندانىنى ئۆلتۈرسەڭ، دۈشمەنمۇ ئەسىرگە چۈشكەن سېنىڭ قوماندانىڭنى ئۆلتۈرىدۇ ـ دە، ئۇنى قايتا كۆرەلمەيسەن.

«بوستان» دىن

ئەسىرلەرگە ئازار بەرگەن ۋە زۇلۇم سالغان كىشى كۈنلەرنىڭ بىرىدە ئۆزىنىڭمۇ شۇ هالغا چۈشۈپ قېلىش مۇمكىنلىكىنى ئويلىشى ۋە هازىردىن باشلاپ ېېشىغا كېلىدىغان شۇ ئەھۋالنىڭ غېمىنى قىلىشى لازىم.

«بوستان» دىن

يېڭىدىن خىزمەتكە قويغان كىشىلەرنى بەك چىڭ تۇتما. يېنىي بىرئاز قويۇپ بوش تۇت، لېكىن ئۆز مەيلىگە قويۇۋەتمە، بولمىسا قايتا دىدارىنى كۆرەلمەيسەن.

«بوستان» دىن

دۇشمەندىن ئالغان يەرنىڭ ئاھالىسىگە بۇرۇنقى خوجىسىدىن ياخشى مۇئامىلە قىل. بۇنداق قىلساڭ، دۇشمەن قايتا باش كۆتۈرەگەندە، ئۇنى ئالدى بىلەن شۇ ئاھالە دۇمبالايدۇ.

لېكىن ئۇلارغا ئەزىيەت قىلساڭ، دۇشمەنگە شەھەرنىڭ دەرۋازىسىنى تاقىشىڭ بىكار ئاۋارىچىلىكتۇر. دەرۋازىلارنى بىكاردىن تاقىما ۋە دۇشمەنلەر دەرۋازىمىزغا يېتىپ كەلدى دېمە، چۈنكى سىرتقى دۇشمەننىڭ شەھرىكلىرى ئىچىڭدىكى يەرلىك ئاھالىدۇر.

«بوستان» دىن

قەيەردە بىر زالىم بولسا ئۇنىڭغا رەھىم قىلما، چۈنكى زالىمغا رەھىم قىلىش، خەلققە زۇلۇم قىلىش دېمەكتۇر.

«بوستان» دىن

ئوغرى ـ قاراقچىلارغا رەھىم قىلغان ئۆز قولى بىلەن كارۋانىنى ئۇرغان بولىدۇ.

«بوستان» دىن

زالىمنىڭ كاللىسىنى ئال، زالىمغا زۇلۇم بىلەن تاقابىل تۇرۇپ ئەدىپىنى بېرىش ئادالەتنىڭ نەق ئۆزىدۇر.

«بوستان» دىن

مەملىكەتنى ئىدارە قىلىشقا مەسئۇل قىلغان كىشىڭ يامان

قانۇن چىقارسا ۋە ئوتتۇرىغا قويسا، ئۇنىڭ مەقسىتى بىر ئىنسانىي سېنى نابۇت قىلىش، ئاخىرەتتىمۇ سېنى ئوتقا تاشلاشتۇر. شۇڭا، ئۇنى ئەقىللىق دەپ ئىش بېشىغا قويما، ئەمەلىيەتتە ئۇ بەختسىزنىڭ بىرىدۇر.

«بوستان» دىن

سۇلتاننىڭ ھۇزۇرىدىكى ئۇلۇغلار قاتتىق قورقۇنچ ئىچىدە بولىدۇ.

«بوستان» دىن

پەسكەش ھۆكۈمدارلار مەملىكەتنى ئىدارە قىلىشتا دۆلەتنىڭ كىرىمىنى ئاشۇرۇش كېرەك، دەپ خەلققە سېلىق سالىدۇ.

«بوستان» دىن

خوجايىن قۇلىنى نازلاندۇرۇپ، يۈزسىزلىك قىلدۇرسا، قۇلمۇ خوجايىنلىق دەۋاسى قىلغىلى تۇرىدۇ.

قۇل خىزمەت ئۈچۈن ئېلىنىدۇ. قۇل نازىنىن بولسا، خوجايىنغا مۇشت ئاتىدۇ.

«بوستان» دىن

ئەگەر شاھلار بىراۋغا مەنسەپ بەرسە، ئاڭا دۈشمەن چىقمىغىمۇ بىر دەملىك.

«بوستان» دىن

قۇدرەتلىك، بىلىملىك شاھ ھېچقاچان تۆھمەت بىلەن ئىغۋا-دىن غەم يېمەيدۇ. دۇنيادىن خام پىكىرلىك بولۇپ ئۆتسە، پادىشاھلىق تاجى ھارام بولىدۇ.

«بوستان» دىن

ھەربىي قوشۇن شاھىدىن شاھ بولمىسا، مەملىكەتتە تىنچ ـ ئامانلىق بولماس.

«بوستان» دىن

ئۆز خەلقىڭنى دەل ـ دەرمۇخ ئۆستۈرگەندەك پەرۋىش قىلساڭ، ئۇلار تۇرلۇك ـ تۈمەن مېۋە بېرىدۇ.

«بوستان» دىن

پۇقرالارغا زۇلۇم سالماي ئۆتكەننىڭ كۆڭلى پۈتۈن، كۈنى راھەتتە بولىدۇ.

«بوستان» دىن

ئاق ـ قارىنى، چوڭ ـ كىچىكنى بىلمەكلىك ئۇلۇغلارغا ئىنـ تايىن مۇھىم شەرتتۇر.

«بوستان» دىن

ئەگەر شاھ ئەقىل ـ پەمدە يىلقىچىدىن كەم بولسا، تاجۇ تەختكە خەۋپ يېتەر.

«بوستان» دىن

جاپاكەشلەر دادىغا كۆڭۈل بۆلسەڭ، ھاۋالاردا ئوينىاپ ئۇچۇپ يۈرىسەن.

«بوستان» دىن

دەۋرىڭدە ئەل زالىمدىن زۇلۇم كۆرسە، بۇ زۇلۇمنىڭ گۇناھى ساڭا بولىدۇ.

—«بوستان» دىن

خەلق ئازابتىن زەھەر ئىچىپ ئۆلسە، تامىقىڭدىن

شېكەر ـ شەربەت ئۆتەمدۇ؟

«بوستان» دىن

ئەگەر ئېلى زەخمەت چەكسە ۋە ئاچ بولسا، شاھ ئۇچۇن زىبۇ زىننەت ياراشمايدۇ.

«بوستان» دىن

كىمدەكىم ئۆز ئېلىنى ئاپەتتىن ساقلاپ قالسا، ئاپىرىن ئېيە. تىش كېرەك.

«بوستان» دىن

ئەل غېمىنى يېگەن مەردۇمەردانىلەر جاپا ئىزدەپ راھەتتىن ۋاز كېچىدۇ.

«بوستان» دىن

ئىرادە ۋە ساداقەتتە شاھلىق قىل، لاپ ئېتىشتىن ھامان تەلىگىنى ساقلا.

«بوستان» دىن

زۇلۇم ـ زۇلمەت نەدە ھەددىدىن ئاشسا، بىرەر لەۋمۇ كۇلكىدە ئېچىلمايدۇ.

«بوستان» دىن

چۇمۇلىلەر بىرلىشىپ تۇتۇش قىلسا، يۇغان شىرمۇ مۇخالىپ كېلەلمەيدۇ. خەلقنى زۇلۇم بىلەن قاقشاتمىغىن، ئاقىۋەتتە ھېچ غالىب بولالمايسەن.

«بوستان» دىن

زۇلۇم بىلەن ئالتۇن ـ كۇمۇش يىغقاندىن، خەزىنىسىز ئەھ-

ۋالماق ياخشىراقتۇر.

«بوستان» دىن

سەن خەلقنى بىكاردىن ـ بىكار ئەزمە، ئەسلىدىن شاھ پادىچى، خەلق قويدۇر.

«بوستان» دىن

ئەگەر شاھ ئەسكىرىنىڭ قورسىقى توق، خۇشال بولسا، ئۇرۇشلاردا زەپەر قۇچار، ئەگەر ۋاپا بىلەن ئىنتىزام يوق بولسا، ھەربىرى ئۇرۇشلاردا جان تىكمەيدۇ.

«بوستان» دىن

ئۆز غېمىدە پايپاسلاپ قانلىق جەڭلەردە كۆچ بەرمىگەن بەگ-لەرنى مەرد دېمەيمىز.

«بوستان» دىن

ئەگەر شاھلار ئويۇن ـ كۈلكىدە بولسا، سەلتەنىتى ئۆز ئىل-كىدە بولالمايدۇ.

«بوستان» دىن

ئون كىشىنىڭ كۆڭلىنى ئالالساڭ، يۈز ھۇجۇمدىن كۈرە مۇتىۋەر بولار.

«بوستان» دىن

ئەسىرلىكنى بىلمەيدىغان كىشىلەر ئەسىرلەرگە قورقماي زۇلۇم ئېلىپدۇ، مۇبادا ئەسىرلىكنى ياخشى بىلسە، تۇتقۇنىغا خەي-رىيەتلىك تىلەيدۇ.

«بوستان» دىن

ئۆز شاھىغا قارشى چىققان بەگلەرنى ئىشقا قويما، ئۆز شاھىنىڭ ئىززىتىنى بىلمىگەن سېنىمۇ ھەم ھەرگىز ئامان قويمايدۇ.

«بوستان» دىن

بىرەر دۆلەتنى ئۇرۇش بىلەن ئالساڭ، ئۆزلىرىگە تاپشۇر.

«بوستان» دىن

ئەگەر مەھكۇملار قان ئىچمەكچى بولسا، ئاۋۋال زوراۋانغا قول سالار.

«بوستان» دىن

بىر يۇرتنى دۈشمىنىڭدىن تارتىۋالساڭ، خەلقنى ئۇنىڭدىن بەكرەك پاراۋان قىل، ئەگەر قايتىدىن ئۇرۇش بولۇپ قالسا، سەن تەرەپتە بولۇپ ياۋدىن جان ئالار.

«بوستان» دىن

شەھەر خەلقىگە جەبىر ـ زۇلۇم سالساڭ، ياۋغا ئىشىك يېپقىنىڭ بىكار كېتەر، دۈشمەن يالغۇز تاشقىرىدا بولمايدۇ.

«بوستان» دىن

مەغرۇر بولۇپ يوقسۇللارنى خار تۇتسا، پادىشاھىنىڭ گۈناھى ئارتۇق بولۇر.

«بوستان» دىن

يوقسۇللارنى قوللاش مۇتىۋەرلىك بولۇر.

«بوستان» دىن

ئىچى سۇغا تولغان كۇب بولساڭ، لېكىن نۇر چاچقۇچى شام چىراغ بولالمايسەن.

«بوستان» دىن

كۆچلۈكلەرنىڭ جاپاسىنى تارتمىغان، ھامان ئاجىزلارغا ئو-سالىلىق قىلار.

«بوستان» دىن

ئەگەر جاھاننى قايىل قىلاي دېسەڭ، خالايىققا شەپقەت قىل، ئۇرۇش قىلما.

«بوستان» دىن

ئەگەر ئىشىڭ شەپقەت بىلەن ھەل بولسا، ھەرگىز كىشىنى يامانلىققا تارتما.

«بوستان» دىن

كۆڭلۈڭنىڭ رەنجىشىنى ئىستىمىسەڭ، ئاۋۋال رەنجىگەنلەر ئىشىنى ئوڭلا.

«بوستان» دىن

2. ئىنسانىي پەزىلەت ھەققىدە

پاك دىل كىشىلەرنىڭ ئادەملەرگە بولغان مېھىر ـ مۇھەببەتى ئالىدا بولسۇن، كەينىدە بولسۇن بىر خىلدۇر. ئۇلار سېخىي ئارقاڭدا تىللىمايدۇ، ئالدىڭدا سەن ئۈچۈن ئۆلۈپ بەرمەيدۇ.

«گۈلستان» دىن

شەپقەتسىز قاراقچى زەپەر تاپقاندا، كارۋان زاربىغا پەرۋا قىلامدۇ؟

«گۈلستان» دىن

تىنچ كۆندە دەردمەنلىكڭ بېشىنى سىلا، مىسكىنلىنى خۇش قىلساڭ بالا كەلمىگەي، تىلەمچى سوربىغان نەرسىنى بەرگىن، ئەگەر بەرمىسەڭ، زومىگەر كۆچ بىلەن ئالمدۇ.

«گۈلستان» دىن

ئۆزۈڭ توغرا بولساڭ، بەتنىيەت پىتنىچى كۆچى يېتمەي سەندىن قۇسۇر تاپالمايدۇ. راۋابنىڭ ئۇنى پەدىگە ماس بولسا، چال. غۇچى ئۇنىڭ قۇلىقىنى بىكار تولغىماس ئىدى.

«گۈلستان» دىن

سەندە زوق ـ شوق بولمىسا، دۆت مەخلۇقسەن.

«گۈلستان» دىن

بايلىقنى تىلىسەڭ قانائەتنى تۆت، چۈنكى قانائەت تۈگىمەس دۆلەت، يەنى ئېتىكىڭنى زەرگە تولدۇرسا، ئۇنىڭ ئېھسانىغا پەقەت

كۆز سالما.

«گۈلستان» دىن

كىشىدىن ئورۇنسىز كايىش كۈتكىچە، ئۆزۈڭگە پەقەتلا ئۆزۈڭ كايىغىن.

«گۈلستان» دىن

خۇنۇك چىراي، قىلىقى سەت، ناباب مېھمان كېتىەي دېسە، ھەرگىز توتما، يولىغا راۋان بولسۇن.

«گۈلستان» دىن

ئەگەر ئۇلۇغ كىشى كۈچ ـ قۇدرەتتىن قالسا، ئابرۇيىم چۈشەر دەپ ئويلاپ قالما.

«گۈلستان» دىن

ھۇنەر ـ سەنئەت ئىشلەتمىسەڭ پايدا يوقتۇر.

«گۈلستان» دىن

ئوغلۇم، ئەمەلگە ئاشمايدىغان خىيالنى كاللاڭدىن چىقىرىپ تاشلا، قانائەت ئايغىنى سالامەتلىك ئىستىكى بىلەن ياپ، چۈنكى چوڭلار ئېيتىدۇ: بەختۇدۇلەت كۈچىنىپ قولغا كەلتۈرىدىغان نەرسە ئەمەس، ئازراق ھاياجانلانغىنىڭ تۆزۈك.

«گۈلستان» دىن

كىم ئاتا ـ ئانىسىنى ھۆرمەت قىلمىسا، ھېچقاچان بەختىيار، ئەزىز بولالمايدۇ.

«گۈلستان» دىن

خۇددى قۇدۇق شەبنەم بىلەن تولمىغاندەك، تەمەخورنىڭ كۆزى

ئىنئام بىلەن تويماس.

«گۈلستان» دىن

ئىنسان ئالدىدا يېڭى پىشقان خورما تۇرسا، ئۇزۇم شىنگىلىگە تاش ئاتمايدۇ.

«گۈلستان» دىن

جاھىللارنىڭ ئادىتى شۇنداق بولىدۇ: دۇشمىنىنى دەللەل ـ ئىسپات بىلەن يېڭەلمىسە، ئاداۋەت زەنجىرىنى جىرىڭلىتىشقا كىرىشىدۇ.

«گۈلستان» دىن

ھەددىدىن زىيادە غەزەپلىنىش ۋەھىمە تۇغدۇرىدۇ، ئورۇنسىز يۇمشاقلىقمۇ ھۆرمەتنى كەتكۈزىدۇ. قوپاللىق قىلما، كىشىلەر سەندىن بىزار بولىدۇ؛ ئۇنچىلىك ياۋاشمۇ بولۇپ كەتمە، كىشىلەر سېنى كۆزگە ئىلمايدۇ.

«گۈلستان» دىن

بەتخۇي ئادەم دۇشمەننىڭ قولىغا چۈشۈپ قالىدۇ ـ دە، نەگە بارمىسۇن ئۇنىڭ ئازابىنىڭ چاڭگىلىدىن قۇتۇلالمايدۇ.

«گۈلستان» دىن

ئون ئادەم بىر داستىخاندا تائام يەيدۇ، ئەمما ئىككى ئىت بىر تاپ ئۈستىدە چىقىشالمايدۇ. ئاچ كۆز ئادەم پۈتۈن جاھان بىلەنمۇ تويمايدۇ. قانائەت قىلغۇچى بىر نان بىلەن توق يۇرىدۇ، شۈكرى دا. نىشمەنلەر ئېيتىدۇ: «مال ـ مۈلۈك بىلەن باي بولغاندىن كۆرە، قانائەت بىلەن باي بولغان ياخشىراق.»

«گۈلستان» دىن

ھەممە كىشىگە ئۆز ئەقلى كامالەتكە تولغان تۇيۇلىدۇ ۋە ئۆز بالىسى چىرايلىق كۆرۈنىدۇ.

«گۈلىستان» دىن

ھەرقانداق ئىش سەۋرچانلىق بىلەن ۋۇجۇدقا چىقىدۇ. ئالدىراڭغۇلۇق كىشىنى پۇشايمانغا قالدۇرىدۇ.

«گۈلىستان» دىن

نادانغا سۆكۈت قىلىشتىن ياخشى نەرسە يوق، ئەگەر بۇ مەسلىھەتنى چۈشەنسە، ئۇ نادان بولماس ئىدى.

«گۈلىستان» دىن

كىشىلەرنىڭ يوشۇرۇن ئەيىبىنى تاتىلاپ ئاچىما، چۈنكى ئۇلارنى رەسۋا قىلىش بىلەن بىللە ئۆزۈڭنىمۇ ئىشەنچسىز ئادەم قىلىپ قويىسەن.

«گۈلىستان» دىن

ھەركىم تاشقى كۆرۈنۈشتە چىرايلىق بولسا، ئىچكى دۇنياسى گۈزەل بولۇۋەرمەيدۇ. ئىش كۆڭۈلدە، ھەرگىز تېرىدە ئەمەس.

«گۈلىستان» دىن

كىمكى ئۇلۇغلار بىلەن ئېلىشسا، ئۆز قېنىنى تۆكىدۇ.

«گۈلىستان» دىن

پەس ئادەملەر ھۈنەر ـ پەزىلەتتە باشقىلار بىلەن تەڭ كېلەلمىسە، رەزىللىكى بويىچە ئارقىدىن غاجاشقا باشلايدۇ.

«گۈلىستان» دىن

توۋا قىلىشقا قول كۆتۈرگەن گۇناھكار ئادەم غادىيىۋالغان

سوپىدىن ياخشىراق.

«گۈلستان» دىن

ئىككى كىشىنىڭ يۈرىكى ھەسرەتتىن خالىي بولمايدۇ ۋە ئا-يىغى پۇشايمان پاتقىقىدىن چىقالمايدۇ: بىرى، كېمىسى ژىيران بولغان سودىگەر؛ يەنە بىرى، قەلەندەرلەر بىلەن ئۇلپەتلەشكەن مەن.

«گۈلستان» دىن

نامەرد ئادەم خوتۇن كىشىدۇر، تەمەگەر سوپى قاراقچىدۇر.

«گۈلستان» دىن

خۇلقى گۈزەل بىر ھەربىي قوماندان بىرەھىم زالىم ئالىمدىن ئوبدان.

«گۈلستان» دىن

تاشقى قىياپەت جەھەتتە مەخلۇقاتنىڭ ئەڭ ئۇلۇغى ئادەمدۇر، مەۋجۇداتنىڭ ئەڭ خار ـ تۆۋىنى ئىتتۇر. ئەمما دانىشمەنلەرنىڭ بىر دەك پىكرى بويىچە، ياخشىلىقنىڭ قەدرىنى بىلمىدىغان ئىت ياخشىلىقنى بىلمەيدىغان ئادەمدىن مىڭ ياخشى.

«گۈلستان» دىن

ئۆز نەپسىنىلا ياخشى كۆرىدىغان ئادەم قابىلىيەتلىك كىشى بولالمايدۇ، قابىلىيەتسىز ئادەم باشلىق بولۇشقا يارىمايدۇ.

«گۈلستان» دىن

نەپسىنى يىغقان يىگىتنى ھەق يولىدا شىر دېگىن.

«گۈلستان» دىن

ئەگەر ياخشى يولنى ئىزدىسەڭ، پاك بول.

«بوستان» دىن

پىتنە دېگەن ئويغانمىسا ياخشىراق.

«بوستان» دىن

سەن ئېھسانىنىڭ دەرىخىنى كۆكەرتسەڭ، سېنى ھېچ قۇرۇق قويمايدۇ، مېۋە بېرىدۇ.

«بوستان» دىن

ئۇلۇغ تۇرۇپ ياخشى نامى قالمىسا، ئۆلىدى، پۈتتى، ئۇ دۇنيادىن تۈگەيدۇ.

«بوستان» دىن

ھەر كىشىكىم ئەلگە ئېھسان ئەيلىسە، ئۇلاردىن ئەل رەھمىتى كەم بولمايدۇ.

«بوستان» دىن

ھىممەت يولى بارچە يولدىن ئەلا يول.

«بوستان» دىن

يامانلاردىن ھەرگىزمۇ ياخشى نام قالماس.

«بوستان» دىن

ھەي ئوغلۇم، كىچىكلەرنى بوزەك قىلما، ئۆزۈڭ چوڭلار زۇلۇمىغا دۇچ كېلىسەن.

«بوستان» دىن

ئالدىڭدا مەيۈس يېتىم تۇرغان بولسا، ئۆز ئوغلۇڭنى ئەركىلىتىپ لال قىلما. يېتىم يىغلىسا كىم يېشىنى ئېيتىپ تەسەللى

بەرگەي؟ يۈزلىرىنى چاڭ باسسا سۈرتۈپ قويغىن، ئۇنىڭ بېشىنى سىلا. گەر تۇغقىنى، تونۇشلىرى بولمىسا، سەن ئۇنى پەرۋىش قىل، بېقىۋالغىن.

«بوستان» دىن

ياش بولساڭ قېرىلارنى كۆتكىن، ئۇلارنى قوللا، ئەمما سېنى قوللاشنى تەلەپ قىلما.

«بوستان» دىن

غەيرەتتىن ئوغرىلىق كۆپ ياخشىراق، ئوغرى جاسارەتلىك بولىدۇ. كۆلپەتتىن كۆچ بىلەن قوتۇلىدۇ. قېنى، غەيرەت قىلساڭ نېمە تاپالايسەن، پەقەت ئۆزۈڭ خىجالەت بولۇپ قالىسەن.

«بوستان» دىن

ئاقىلنىڭ ئىشى ئۆزى بىلەن بولماقلىقتۇر.

«بوستان» دىن

ئەگەر كىشى ئۆزگىنى يامان دېسە، سېنى ھېچقاچان ياخشى دەپ ئېيتمايدۇ.

«بوستان» دىن

غەيرەت ئۆچ خىل ئادەمگە راۋا ئىمىش. تۆتىنچى بولۇپ قالسا، ئۇ خاتا. ئەگەر زۇلۇم ئېلىگۈچى پادىشاھ دائىم غەيرەتتىن خالى بولالمايدۇ. زۇلۇمدىن غەيرەت قىلساڭ ھالال بولار. خەلق بىلىپ ئۇنىڭدىن ئېھتىيات قىلسۇن. ئىككىنچى خىل مۇناسىپى، ھاياسىز. ئۇ پات ـ پات پەردىسىنى يىرتىپ تۇرار. كۆلچەكە چۈشەي دېسە ئۇنى توسما. ئاخىر بېرىپ ئۇ قۇدۇققا يېقىلغاي. ئۇچىنچىسى، تارازىدا ئالدامچى ئىكەنلىكىنى بىلسەڭ، ئۇنىڭ

چاۋسىنى چىتقا ياي!

«بوستان» دىن

دۇشمىنىڭنىڭ پىتنىسىنى ئەكىلگەن ئۆزىنى دۇشمىنىڭگە دوست قىلىدۇ.

«بوستان» دىن

چېقىمچى كونا ئۆچىنى يېڭى قىلىپ، ئۆچۈپ قالغان پىغاننى ياندۇرىدۇ. مۇمكىنقەدەر ئۇنىڭغا يېقىنلاشما، ئۇ تىنچ ياتقان يىلاننى قوزغايدۇ.

«بوستان» دىن

چېقىمچىنىڭ يۈگۈرۈك ئاغزى زىندان ئارا كىشەنە ياتسا تىنجىيدۇ.

«بوستان» دىن

ئىككى كىشى ئارىسىدا ئوت كۆيگەندە، چېقىمچىنى ئوت ياق. قۇچى دەپ بىلگىن.

«بوستان» دىن

ئەلدىن كېچىپ غارغا بېرىپ ياتساڭمۇ ئەيىب ئىزدىگۈچىدىن قۇتۇلالمايسەن.

«بوستان» دىن

دەريالارنى كۆچ بىلەن توسۇش مۇمكىن بولسىمۇ، چېقىمچىنىڭ تىلىنى توسۇيالمايسەن.

«بوستان» دىن

تۆلكە ياكى شىرلىق يولى بىلەنمۇ پىتنە ـ پاسات يولىنى

توسۇيالمايسەن.

«بوستان»دىن

ئۆزگە بىلەن ھەرگىز ئىشىڭ بولمىسا، ئۆلدىن يىراق خىلـ ۋەتتە ياشىساڭمۇ، دۈشە مىجەز ئادەم دەپ گەپ تارقىتار. ئۆلدىن قورقۇپ قاچىتى دەيدۇ، ئۆلۈەتتە.

«بوستان» دىن

باي كىشى ئارتۇقچە ياسىنىشتىن نومۇس قىلىپ، ئاددىي كىيىم كىيىپ يۈرسە، (غەيۋەتچىلەر) تىللىرىنى ئاڭا خەنجەردەك تىقىپ، ئۇنىڭ قىلمىشىنى پىخسىقلىق دەيدۇ.

«بوستان» دىن

سەن باشقىلارنىڭ ئەيبىنى پەش قىلما. ئۇمۇ ئوخشاش ئەيـ بىڭنى پەش قىلىدۇ.

«بوستان» دىن

ئانا سۈتى ھالال بولغان يىگىتلەر شۆكرى ئېيتىپ رىزقىنى ھالال يەيدۇ.

«بوستان» دىن

كىبىر بىلەن كامال تاپقان ئادەم يوق. تەكتۈشلىرىڭ ساڭا كىبىر كۆرسەتسە، نەزىرىڭدىن قىممىتى چۈشۈپ كېتەر. ئۆزۈڭـ دىمۇ كىبىرلىك بولغان بولسا، سەنمۇ ھەرئاندا شۇنداق كۆرۈنىسەن.

«بوستان» دىن

مەرد بولساڭ ھېچقاچاندا ماختانمىغىن، ماختىنىشتىن ھېچ كىشىگە زەھەر يوق.

«بوستان» دىن

قانائەت قىلساڭ بېشىڭ كۆككە يېتەر، تەمە قىلساڭ ئامىتىڭ بەتتەر كېتەر.

«بوستان» دىن

قەدىڭنى پارچە نانغا سېتىۋەتمە، ھۆرمىتىڭ تەمە بىلەن يوق بولىدۇ.

«بوستان» دىن

ئەگەر ھەر كىم تەمە قولى بولمىسا، تۇرمۇشى ئازاد ئۆتەر، ئەركىن بولار.

«بوستان» دىن

تەمە سېنى جەمئىيەتتىن چىقارغاي.

«بوستان» دىن

ئۇچرىغانلا كىشىگە ماختانمىغىن، ئېھتىيات قىل، مۇقامىدىن چىقىپ كەتمە.

«بوستان» دىن

تەمەنىڭ ئاغزى ھەرقاچانكى ئوچۇق.

«بوستان» دىن

پەلەكتىن ناله قىلماي، پېئىلىڭدىن ناله قىل.

«بوستان» دىن

بىئەدەپلىكتە مەشھۇر كىشىدىن ئارتۇقچە خەير كۈتمە.

«بوستان» دىن

3. تىل پەزىلىتى ھەققىدە

بىر بۇلۇڭدا ئۇندىمەي تۇرغان كىشىنىڭ تىلى، گاس قۇلاق، تىلىنىڭ تىزگىنى يوق ۋات – ۋات ئادەمدىن ياخشىراق.

«گۈلستان» دىن

سۆكۈت ساقلاش ئەدەپ جۇملىسىدىندۇر. زۆرۈر چاغدا سۆز-لەشكە ھەردەم تىرىش. زۆرۈر چاغدا سۆزلىمەسلىك يا بىر مەزگىل چەكتىن ئېشىش ئەقىلسىزلىكتۇر.

«گۈلستان» دىن

نۇتۇقتا چېنىققان ياشانغان كىشىنىڭ ئىشى سۆز ئاچماقتىن ئالدىن پىكىر قىلىشتۇر. پىكىر قىلماي ھەرگىز زۇۋان سۈرمە-گىن، مەيلى كىچىك سۆزلىسەڭمۇ گۈزەل سۆزلە. بۇرۇن پۇختا ئويلاپ، ئاندىن سۆزگە جۈرئەت قىل، «بەس!» دېيىشتىن ئالدىن سۆزۈڭنى توگەت.

«گۈلستان» دىن

كىشى تىل بىلەن ئۇلاغدىن ياخشىراق. خاتا سۆزلىسەڭ، ئۇلاغ سەندىن ئارتۇق.

«گۈلستان» دىن

پىتنە تۇغدۇرىدىغان راست سۆزدىن ياخشىلىق يەتكۈزىدىغان يالغان سۆز ئەۋزەل.

«گۈلستان» دىن

كىمىكى جەننەتنى ئۈمىد ئۈزسە، كۆڭلىدىكى ھەممە گېپىنى ئېيتىۋالمىدۇ.

«گۈلىستان» دىن

ئەگەر سۆزگە دەل پەيتىنى تاپمىساڭ، قۇرۇق سۆز بىلەن ئۆزۈڭنى چۈشۈرمە.

«گۈلىستان» دىن

بىر قوپال مەنمەنچى مەجلىستە بولۇپ قالسا، نۇرغۇن ئاقىلانىڭ كۆڭلى غەشلىككە تولىدۇ. بىر كۆل گۈلاپ ـ شەربەتكە تولۇرۇلسا، شۇ دەم ئىت چۈشسە ئەۋرەزگە ئايلىنار.

«گۈلىستان» دىن

ئاڭلىغۇچى سۆزنىڭ پەمگە يەتمىسە، ناتىقتىن زىيادە ئىلھام ئىزدىمە!

«گۈلىستان» دىن

بىر سۆز ئۈيۈن ـ چاقچاق بىلەن ئېيتىلسا، زېرەك كىشى ئايرىمچە مەنپەئەت ئالىدۇ. نادانىنىڭ ئالدىدا يۇز بابچە ھېكمەت ئوقۇلسا، ھەزىلنىڭ ئورنىدا ئاڭلايدۇ.

«گۈلىستان» دىن

پىلنى شەرىن تىل بىلەن سىلاپ ئەركىلەتسەڭ، بىر تال قىل بىلەن يېتەكلەيسەن.

«گۈلىستان» دىن

كىشى ھەرگىز ئۆزىنىڭ نادانلىقىنى ئىقرار قىلمايدۇ، پەقەت شۇ كىشىكى، بىرى سۆزلەۋاتقان چاغدا سۆزى تۈگىمەي تۇرۇپلا سۆز

باشلىسا، بۇ ئاشۇ ئادەمنىڭ ئۆز نادانلىقىنى ئاشكارىلاپ قويغانلىقى.
«گۈلستان» دىن

شۇ قوپال ئاۋاز بىلەن سەن يۈرەكنى قىرغاندەك، ھېچ كىشى گۈرجەك بىلەن تاش يۇزىدىن لاينى قىرماس.
«گۈلستان» دىن

سەن سۆزۈڭنىڭ راستلىقىنى بىلمىسەڭ ئۇنى ئېيتما.
«گۈلستان» دىن

سۆزلىگۈچىنىڭ كەمچىلىكىنى بىراۋ كۆرسىتىپ بەرمىگۈچە، ئۇنىڭ سۆزى تۈگىمەيدۇ.
«گۈلستان» دىن

ئەگەردە خىسلەت، كامالىڭ بولمىسا، تىلىڭنى ئاغزىڭدا ساقلاش ياخشىراق، تىل دېگەن ئادەمنى بۆلغاپ قويىدۇ.
«گۈلستان» دىن

كىمكى دانالىقىمنى كىشىلەر بىلسۇن، دەپ ئۆزىدىن دانا‌راق كىشى بىلەن بەس ـ مۇنازىرە قىلسا، ئۆزىنىڭ نادانلىقىنى بىلدۇ‌رۇپ قويىدۇ.
«گۈلستان» دىن

نادان بىلەن سۆزلىشىپ قالغان دانا كىشى ئۆزىگە ھۆرمەت قىلىشنى كۈتمەسلىكى كېرەك، ئەگەر نادان كىشى دانانى سۆزدە يېڭىۋالسا، ئەجىبلىنىشىنىڭ ھاجىتى يوق. چۈنكى، تاش گۆھەرنى پارچىلاپ تاشلايدىغۇ!
«گۈلستان» دىن

ئاقسۇ ئادەم بىر توپ چۈپرەندىلەر ئارىسىدا سۆزنىنى ئاقتۇرال-مىسا، ئەجەبلەنمىگۈلۈك. چۈنكى، دۆمباقنىڭ گۈمبۈرلىشى تەم-بۇرنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلانقۇزمايدىغۇ ھەمدە سامساقنىڭ پۈرىقى ئەن-بەرنىڭ ھىدىنى بېسىپ كېتىدىغۇ.

«گۈلستان» دىن

ئەگەر نادانغا سۆزدە خوش ـ خوش دېسەڭ، بىردىنلا كىبىرى ئۆسۈپ كۆرەڭ بولغاي.

كىمىكى سۆزنى چاغلاپ سۆزلىمىسە، ئاچچىق جاۋاب ئاڭلايدۇ.

«گۈلستان» دىن

يالغان سۆزلەش ئىز قالدۇرىدىغان زەربىگە ئوخشايدۇ، يارا سا-قايغان تەقدىردىمۇ بەلگىسى قالىدۇ.

«گۈلستان» دىن

سۆز ئوينىتىش گۈناھكارنىڭ خىسلىتى، غەزەلىكلەر سۆزى ھەرگىزمۇ سۆز ئەمەس.

«بوستان» دىن

سىرىڭنى كىشىلەرگە ئايان قىلما، كۆپ ھاللاردا ئۇلپەتلىرىڭ گەپ توشۈيدۇ.

«بوستان» دىن

يىگىت بولساڭ ھوشيار بول، سىر ساقلىغىن.

«بوستان» دىن

سۆز ئۇچۇن پۇختا ئاساس كېرەك. تالاشقاندا مۇشتلىشىش دەلىل ئەمەس.

«بوستان» دىن

بىلمىگەندە جىم تۇرۇش توغرا ئىشتۇر.

«بوستان» دىن

شەرىن سۆزلۈك سويار دۇشمەن پوستىنى، قوپال سۆزلۈك دۇشمەن قىلار دوستىنى.

«بوستان» دىن

سۆزى قوپال ئادەم ئازابتا ئۆتەر.

«بوستان» دىن

شەرىن سۆزلۈك پەم بىلەن ئىش كۆرىدۇ.

«بوستان» دىن

قوپال سۆزلۈك تەتۇر پىشانە بولۇر.

«بوستان» دىن

يۇمشاق سۆزلە يۇمشاق نېنىڭ بولمىسا، شەرىن سۆزدە سەئىدىنى نىشانە قىل.

«بوستان» دىن

ئەھۋالىڭ ناچار بولسا يوشۇرمىغىن، يالغانچىلىق ئۇياتتا قالدۇرىدۇ.

«بوستان» دىن

بىلگەنلىرىڭ ئاز بولسا، كۆپ سۆزلىمە.

«بوستان» دىن

ئەگەر بىراۋنىڭ گېپى تولا بولسا، ئۇنىڭ سۆزلىرى كىشىلەرگە كار قىلمايدۇ.

«بوستان» دىن

توختىماستىن سۆزلەۋەرسەك، ئۆزگىنىڭ سۆزلىرىگە قۇلاق سالالمايسەن.

«بوستان» دىن

سۆز دېگەن ئىنسان ئۈچۈن كامالەتتۇر. ئاز سۆزلە، بىلمەي تۇرۇپ ۋالاقلىما.

«بوستان» دىن

گېپىڭ تولا ئادەمگە يېقىنلاشما، قىلغان سۆزۈڭ ئاز، لېكىن ساز بولسۇن.

«بوستان» دىن

مەرد يوق كىشىنىڭ گېپىنى قىلمايدۇ.

«بوستان» دىن

ئىنسانىنى ئارقىسىدىن غاجاپ يۈرمە، غەيۋەت قىلساڭ تاما- نىڭمۇ قۇلىقى بار.

«بوستان» دىن

دىلىڭ شەھەر، سىرىڭ بىر مەھبۇس بولسۇن، مەھبۇس ئۈ- چۈن زىنداننى قاتتىق تۇتقىن.

«بوستان» دىن

تىلىڭنى ئەقلىڭ بىلەن تارتىپ يۈرسەڭ، قەلبىڭنى مەجلىس ئارا يورۇتىدۇ.

«بوستان» دىن

ئېچ سىرىڭنى ھەرگىز باشقىغا ئېيتما، ئۇمۇ باشقىلارغا ئېيتماي قويمايدۇ.

«بوستان» دىن

ئالتۇنۇڭ بولسا خەزىنىچىگە تاپشۇر، ئەمما سىرىڭنى دىلىڭدا پىنھان ساقلا. بىراۋلارغا چىدىيالمايى سىرىڭنى دەپ قويساڭ، بالا تېرىپ بېشىڭنى تىنچ قويمايدۇ.

«بوستان» دىن

قىلغان ھەربىر سۆزۈڭگە ئېھتىيات قىل، بىلمىگىنىڭ توغرۇلۇق گەپ ئاچمىغىن.

«بوستان» دىن

ئاقىل بولساڭ، ئەقلىڭنى روشەن قىلىپ، گەپنى ئاز قىل، ھۆرمىتىڭنى ساقلىغىن.

«بوستان» دىن

دىل سىرىڭنى ئالدىراپ ئېچىپ قويما. ئۇنى خوپ بىلەسەڭ، كېرەك چاغدا ئاچقىن. ئەگەر سىرىڭ ئەل ئىچىدە پاش بولسا، كېيىن ئۇنى قايتۇرۇۋالالمايسەن.

«بوستان» دىن

ئادەم سۆزلەر، ئەمما ھايۋان سۆزلىمەيدۇ. ئېچ سىرىڭنى ھايۋانغا ئېيتساڭ يايىماس.

«بوستان» دىن

شاللاق مىجەز ئىنسانغا سىر بەرگۈچە، ھايۋان بولۇپ يۈرگىنىڭ ياخشىراق.

«بوستان» دىن

ئادەم ئۆچۈن ئەقىل بىلەن سۆز كېرەك. سەن ئەقىلسىز تۇتىدەك سۆز ئۆگەنمىگىن.

«بوستان» دىن

ئادەمنىڭ ھايۋاندىن پەرقى سۆز بىلەندۇر. خاتا سۆزنى قوي، ئەسلا سۆزلىمىگىن.

«بوستان» دىن

ھەر ئىنسان ئاساسى يوق سۆزلەپ يۈرسە، قىلغان سۆزى پۇ-تۇنلەي لاپ بولىدۇ.

«بوستان» دىن

جىسمىڭ ئارا كۆز ـ قۇلاق ھوشيار بولسۇن، ئېغىز سۆزگە، دىل ئەقىلگە يارالغان.

«بوستان» دىن

بۇزۇق دىلدىن ئەسلا ياخشى سۆز چىقماس.

«ساھىبىيا» دىن

ساڭا سىر ئېيتقانغا ئىشىنىۋەرمە.

«ساھىبىيا» دىن

4. ياخشىلىق ـ ياماناتلىق ھەققىدە

ياخشىمۇ، يامانمۇ ئاقىۋىتى ئۆلىدۇ، ياخشى ئىش قىلغانلار سائادەت تاپىدۇ.

«گۈلىستان» دىن

كىمكى ياخشى نامدا ئۆتسە، ئۇنىڭ بەختى باقىدۇر. ياخشىلىقتىن ئەل ئارا ياخشى نامى قالغۇسىدۇر.

«گۈلىستان» دىن

يامان ئادەملەرگە ياخشىلىق قىلىش گويا ياخشىغا يامانلىق قىلغانلىقتۇر.

«گۈلىستان» دىن

كىم ئېغىر كۈنلەردە مەدەت تىلىسە، تىنچ كۈندە ياخشىلىق قىلسۇن.

«گۈلىستان» دىن

ساڭا ھەردەم ياخشىلىق قىلغان كىشى ئۆمرىدە بىر مەرتە سېنى رەنجىتسە ئەپۇ ئەيلە.

«گۈلىستان» دىن

بىر قوۋمدىن بىر ئادەم يامان ئىش قىلسا، چوڭ ـ كىچىك ھەممىنىڭ قەدرىنى قويماس. بىر كالا ئېتىزغا كىرسە، پۈتىدىكى

كالىسىڭ بەرسىنى بۇلغار.
«گۈلستان» دىن

سەن ئۆزۈڭنى يامان ئىشتىن ھەرچاغ ساقلىغىن.
«گۈلستان» دىن

بىراۋغا بىر يامان ئادەت سىڭسە، ئۇلگۈچە تېنىدىن چىقماس.
«گۈلستان» دىن

ئىنسان هامان باشقىلاردىن ياخشىلىقنى كۈتىدۇ.
«گۈلستان» دىن

ياخشى نامىڭ تالا ـ تۈزگە تارقالسا، ئىشكىنى كىشى يۈزىگە ياپالمايسەن.
«گۈلستان» دىن

يامانلارغا رەھىم قىلىش — ياخشىلارغا زۇلۇم قىلىشتۇر، زالىملارنى ئەپۇ قىلىش — كەمبەغەللەرگە جەبرى سېلىشتۇر.
«گۈلستان» دىن

كىمىكى كۈچ ـ قۇۋۋىتى بار چېغىدا ياخشىلىق قىلمىسا، يامان كۈنگە قالغاندا جاپا ـ مۇشەققەت تارتىدۇ.
«گۈلستان» دىن

ياخشىلارنىڭ بېشىغا كەلگەن قىيىنچىلىق بەخت تەرەپكە يۈزلەنگەندۇر، يامانلارنىڭ دۆلىتى بېشىنى تۆۋەنگە قارىتاقاندۇر.
«گۈلستان» دىن

كىمىكى يامان ئادەملەر بىلەن ئۇلپەتتە بولسا، ئۇلارنىڭ

مەجەز ـ خۇلقىنى يۇقتۇرۇۋالسىمۇ، «ياماندىن بىر يولدا ماڭغان ئادەم»دېگەن بەتنامغا قالىدۇ.

«گۈلىستان» دىن

ھەرگىز ياخشىلىققا يامانلىق قىلما، ئاڭا زەرەر كەلتۈرمە- كىڭ مەردلىك ئەمەس.

«بوستان» دىن

جاھاندىن ياخشىلارمۇ، يامانلارمۇ ئۆتىدۇ، خەلق ياخشىلارنى ئەسلەپ ماختايدۇ.

«بوستان» دىن

زوراۋان يامانلىقتىن قول ئۈزمەيدۇ. شۇ سەۋەبلىك ئۇنىڭغا ئەلدىن لەنەت ـ نەپرەت يانىدۇ.

«بوستان» دىن

ياخشىلارغا يان بەرمەك پايدىلىق بولسا، يامانغا سۈكۈت قە- لىش زىيانلىقتۇر.

«بوستان» دىن

ياخشى كىشى يامانلىققا ماڭمايدۇ. يامان ھەر دائىم يامانلىققا ماڭىدۇ.

«بوستان» دىن

ئادەم يىرتقۇچ ھايۋاندىن ئەلا، ئەمما يىرتقۇچ بولسا يامانلاردىن ئەۋزەلرەك.

«بوستان» دىن

ئۆمرىنى يامانلىقتا ئۆتكۈزمىسە، بەلكى لەنەتتىن خالاس

بولالايدۇ.

«بوستان» دىن

ئۆلۈكمۇ ئۆز گۆرىدە تىنچ ياتار، ئەگەر ئۇندىن ئەل تىنچلىق تاپقان بولسا.

«بوستان» دىن

ياخشى كۆڭۈل زامان ـ زامانلار ئۆلمەس، يامانلار ئۆلۈپ كەتسە زىيان بولماس.

«بوستان» دىن

ئەگەر ئىنسان يىراق زامانىنى كۆرسە، ھاياتىدا ئۆچمەنلىك ساقلىمايدۇ. باشقىچىنى ئېتىزلاردىن قوغلىغان، خامانىنى زىيان تارتماي ئالالمايدۇ.

«بوستان» دىن

دوستى يامانغا يامانلىقلار قىلار. ئارپىدىن ھەرگىزمۇ بۇغداي ئۇنۇپ چىقماس.

«بوستان» دىن

بۇ ھاياتتا دوستسىز قالاي دېمىسەڭ، دوستلىرىڭغا ئارقىدىن خەنجەر ئۇرما.

«بوستان» دىن

ساڭا ياۋلىق قىلغانغا شەپقەت قىلساڭ، ئاخىر ئۇمۇ يارانغا ئايلىنىدۇ.

«بوستان» دىن

يامانلارغا ياخشىلىق قىيىن ئىشتۇر.

«بوستان» دىن

زوراۋانغا شەپقەت قىلساڭ، ئەلگە زۇلۇم رەھىمسىزلىك بولىدۇ.

«بوستان» دىن

جاھاننىڭ ئوت ئىچىدە كۆيگىنىدىن، ئوت قويغۇچىنىڭ ئۆزى كۆيسە ياخشىراق.

«بوستان» دىن

كىم ئوغرىغا مېھىر ـ شەپقەت كۆرسەتسە، ئۇنىڭ ئۆزى ئوغرى ياكى قاراقچى.

«بوستان» دىن

كىمكى يامانلارغا ياخشىلىق قىلسا، ئۇندا يامانلىق بەتتەر ئەۋج ئالغاي.

«بوستان» دىن

ئەگەر ئۆزۈڭ مەرد بولساڭ، ئەقلىڭ ھەم بار بولسا، يامانلارغا ھەرگىز ئامانلىق بەرمە.

«بوستان» دىن

ئەگەر دۇنيادا ئىززەت تاپاي دېسەڭ، ئۆزگىلەرگە يامان كۆزدە باقمىغىن.

«بوستان» دىن

قەدىمكىنى ھامان ياخشىلىققا قوي، مۇتتەھەم يامان سۆزنى تاپالمىسۇن.

«بوستان» دىن

ياخشىلىقنىڭ قۇياشىدىن نۇر ئالغان كىشى بىراۋلارنىڭ

ئىشىغا قىزىقمايدۇ.

«بوستان» دىن

ياخشىلارنىڭ كەينىدىن ھەرگىز قالما، شۇندا كۆرەر كۆنۈڭ كۆڭۈللۈك بولار.

«بوستان» دىن

ئادەم بولساڭ پەقەت ياخشىلىق ئىزدە، سېنى تاكى ھايۋاندىن پەرق ئەتسۇن.

«ساھىبىيا» دىن

ياخشىلىق ياردەمنى ياخشىلارغا قىل. ياخشىغا ياخشىلىق قىلىش ياخشى، بۇنى بىل.

«مۇفرەدات» تىن

5. بىلىم، ئەقىل ـ ئىدراك ھەققىدە

گەر بىلىمدىن تۇرمۇش پاراۋان بولسا، نادان ئەڭ قىيىن كۈنلەرگە قالاتتى.

«گۈلستان» دىن

بايلىق بابىدا فەرىدۇن بولسىمۇ، بىلىمسىزنى سەن ئادەم دەپ سانىما.

«گۈلستان» دىن

موزدۇز ئۆز شەھىرىدىن يات يۇرتقا كەتسە، ھۇنەر بىلەن جاپا ـ مۇشەققەت تارتماس.

«گۈلستان» دىن

ئالىملارنىڭ ساپ ئالتۇندەك تەبىئىتى نەگە بارسا چەكسىز قەدىر ـ قىممەت تاپقاي.

«گۈلستان» دىن

ئەقىللىق كۆزىنى ھېرىس كور قىلار.

«گۈلستان» دىن

بەزىدە كاللىسى ئۆتكۈر دانادىن دۇرۇسراق تەدبىر ـ مەسلىھەت چىقمايدۇ. بەزىدە بىر گۆدەك نادان ئۇقۇشماي ئوق ئاتسا نىشانغا تېگىدۇ.

«گۈلستان» دىن

دانالار نادانلىرىن نەپرەتلەنسە، نادانلار دانالىرىن يۇز ھەسسە يىرگىنىدۇ.

«گۈلستان» دىن

ئاناڭدىن مىراس كېرەك بولسا، بىلىم ئۆگەن. ئۇنىڭ مال دۇنياسى بىر كۈنلا خەرجىڭ بولۇر.

«گۈلستان» دىن

ئەقىللىق ئادەم ھەرگىزمۇ تەنتەك ئادەمنى ئۇلۇغۋار ئىشقا قويماس. گەرچە بورىچى باپكار بولسىمۇ، ئۇنى ئەتلەس توقۇشقا يولاتماس.

«گۈلستان» دىن

ئىلىمنى قانچىلىك ئۆگەنسەڭ ئۆگەن، مۇبادا ئۆگەنگەنلىرىڭنى ئىشلەتمىسەڭ، نە ئالىم، نە بىر دانىشمەن بولالمايسەن، بەلكى كىتاب يۈكلەنگەن تۆت پۇتلۇق ئۇلاغ بولسەن.

«گۈلستان» دىن

پەرھىز قىلمايدىغان ئالىم — مەشئەل كۆتۈرۈۋالغان قارىغۇ، ئۇ باشقىلارغا يول باشلايدۇيۇ، ئەمما ئۆزى توغرا يولدا ماڭمايدۇ.

«گۈلستان» دىن

مەملىكەت ئۆز ئالىملىرى بىلەن ھۆسن ـ جامال تاپىدۇ، ئالىملارنىڭ پادىشاھقا يېقىنلىشىشقا موھتاج بولۇشىدىن كۆرە، پادىشاھلار دانىشمەنلەرنىڭ سۆھبىتىگە كۆپرەك موھتاج بولىدۇ.

«گۈلستان» دىن

ئۈچ نەرسىنىڭ ئاساسى مۇستەھكەم ئەمەس: تىجارەتسىز مال؛

بەس ـ مۇنازىرىسىز ئىلىم؛ سىياسەت ـ قانۇنى بولمىغان دۆلەت.
«گۈلستان» دىن

كىمىكى ئىلىم ئۆگىنىپ ئەملە ئىشلەتمىسە، يەرنى ھەيدەپ قويۇپ ئۈرۈق چاچمىغانغا ئوخشاشتۇر.
«گۈلستان» دىن

مۇشۇك خۇش پۇراق چاچقانلىقى ئۈچۈن مۇشۇك، ھەرگىز ئەتتارنىڭ① ماختىغانلىقى ئۈچۈن مۇشۇك ئەمەس. دانا كىشى ئەتتارنىڭ قۇتىسىغا ئوخشايدۇ، ئۇ سۆز ئاچماستىنلا ئۆز پەزىلىتىنى كۆرسىتىۋېرىدۇ؛ نادان ئادەم جەڭ دۇمبىقىغا ئوخشايدۇ، گۈلدۈرى بار، ئىچى قۇرۇق.
«گۈلستان» دىن

ئەقىل دېگەن نەپسىنىڭ ئىلكىگە چۈشۈپ قالغانكى، گويا ئاجىز ئەر جاڭجالچى خوتۇنىنىڭ قولىغا چۈشۈپ قالغانەك.
«گۈلستان» دىن

كۆچسىز ئوي ـ پىكىر ھېيلە ـ مىكىردىن ئىبارەت. تەدبىرسىز كۈچ ياۋايىلىق ۋە تەلۋىلىك.
«گۈلستان» دىن

ئالىم كىشى ساۋاتسىز نادانىنىڭ ئەخمەقلىقىنى يۈمشاقلىق بىلەن ئۆتكۈزۈۋەتمەسلىكى كېرەك. چۈنكى، بۇنىڭ ھەر ئىككى تەرەپكە زىيىنى بار: ئاۋۇالقىسىنىڭ ھۆرمىتى چۈشىسە، كېيىنكىسىنىڭ نادانلىقى كۆچىيىدۇ.
«گۈلستان» دىن

---

① ئەتتار ـــ خۇش پۇراق نەرسە ساتقۇچى تىجارەتچى.

گۈناھ دېگەن ھەرقانداق ئادەمدىن سادىر بولسا ئۇياتلىق ئىش بولىدۇ، ئەگەر ئالىملاردىن ئۆتۈلۈپ قالسا تېخىمۇ ياماڭ؛ چۈنكى، ئىلىم شەيتانغا قارشى جەڭ قورالىدۇر، قورالنىڭ كىشى ئەسىرگە چۈشۈپ قالسا تېخىمۇ شەرمەندىلىك بولىدۇ.

«گۈلستان» دىن

ئىرادىسىز ئوقۇغۇچى پۈلى يوق ئاشقىقا ئوخشايدۇ، بىلىمسىز ساياھەتچى قاناتسىز قۇشقا ئوخشايدۇ، ئەمگىكى يوق ئالىم مېۋىسىز دەرەخكە ئوخشايدۇ، ئىلىمسىز زاھىت ئىشكى يوق ئۆيگە ئوخشايدۇ.

«گۈلستان» دىن

ساۋاتسىز سوپى پىيادە قالغان يولۇچىدۇر، ھۇرۇن ئالىم ئۇخلاپ ماڭغان ئاتلىقتۇر.

«گۈلستان» دىن

خورلۇق تارتساڭمۇ بىلىمگەننى سوربغىن، بۇ ئىش شەرەپ-لىك، پارلاق ئېگىز چوققىغا ئېرىشەلەيسەن.

«گۈلستان» دىن

ئەقىللىق كىشى جېدەل بولغان يەردىن قاچىدۇ، ئەما قەيەردە تىنچلىق بولسا، شۇ يەرگە لەنگەر① تاشلايدۇ، چۈنكى، ئاۋۇالقى جاي تىنچلىق ـ ئامانلىقتىن يىراقتا، كېيىنكى جايدا ھۇزۇر ـ ھالاۋەت ياندىلا.

«گۈلستان» دىن

ئىككى كىشى ھەسرەت بىلەن ئۆلۈپ كېتىدۇ: بىرى، بار تۇ-رۇپ يەپ ـ ئىچمىگەن؛ يەنە بىرى، بىلىمگە ئىگە بولۇپ تۇرۇقلۇق

① لەنگەر ـــ كېمىنى توختىتىش ئۈچۈن ئىشلىتىدىغان يوغان زەنجىرلىك ئەسۋاب.

ھېچ ئىش قىلمىغان.

«گۈلىستان» دىن

ئەقىللىقلار ھامان سەۋرلىك بولىدۇ، ئەھمىنى نادانلىققا قۇر-بان قىلمايدۇ.

«بوستان» دىن

ئەقىللىقلار چىن ئىنسان بولالايدۇ، قانخورلارنى ئىنسان دې-يىش نە كېرەك؟

«بوستان» دىن

ئەقلىڭ بار بولسا مەنىلەرگە ئېرىش، سۆزەت كېتىپ مۈكەم-مەل مەنە قالار.

«بوستان» دىن

ئەقلىڭ بولسا پىكىردە ئوچۇق بول.

«بوستان» دىن

بېشىمدا ئەقىل - ئىدراك بولسا بولدى، سەللە بىلەن كاتتە-لىق نېمە ھاجەت؟ ئىنسان قەدرى سەللە ئارقىلىق ئەمەس، ساقال بىلەن سەللىدىن مەغرۇر بولما، ساقال كوكات، سەللە دېگەن ئاق پاختا.

«بوستان» دىن

ئىنسان ئىلىم بىلەن پەزىلەت تاپسۇن.

«بوستان» دىن

كىمكى ئىلىم - بىلىم بەھرىنى خىلۋەتتە قوبۇل قىلسا،

كۆپ بەختسىيار بولۇر.

«بوستان» دىن

ئەقىل سېنى ھايۋانلاردىن ئاجرىتىپ تۇرسۇن.

«ساھىبىيا» دىن

ئەگەر ئەقىللىق نادانلاردىن جاپا كۆرسە، قەھرى داۋالغۇماس.

«ساھىبىيا» دىن

ئادەم ئەقىلسىز، ھۈنەرسىز بولسا، ھېچ پايدا بەرمەس.

«ساھىبىيا» دىن

6. دوست ـ دۇشمەنلىك ھەققىدە

بىۋاپا دوست بىلەن ئاشنا بولمىغىن، بۇ خائىن، ئەسلا دوستلۇققا يارىمايدۇ.

«گۈلىستان» دىن

دوستلارنى رەنجىتىش — نادانلىق.

«گۈلىستان» دىن

دۇشمەن كىچىك دەپ قارالسا بولمايدۇ.

«گۈلىستان» دىن

دوست ساڭا ئىناق بولسا، ساڭا نېمە چارە؟

«گۈلىستان» دىن

دوستلار زىندانىدا ئەسقاتىدۇ، داستىخان ئۈستىدە ھەممە ئادەم دوست كۆرۈنىدۇ.

«گۈلىستان» دىن

كىمىكى نېمەت ئۈستىدە يار ـ بۇرادەرلىكتىن قانچە لاپ ئۇرسا، ئۇنى دوست دېمە. ھەقىقىي دوست شۇكى، پەرىشان، ئېغىر كۈنلەردە دوستلۇقنى ساقلاپ قول تۈتۈپ قالىدۇ.

«گۈلىستان» دىن

دۇشمەن بىلەن تىنچ ئۆتۈشنى خالىساڭ، ھەر چاغ سېنى يوق

چېغىڭدا سۆكسە مەيلى، سەن ئۇنى راسا ماختا. سۆز دېگەن ئېغىز-دىن چىققاي، شۇڭا سەن ئازارچىدىن يامان تىل ئاڭلىماي دېسەڭ، ئۇنىڭ ئاغزىنى راسا ياغلا.

«گۈلستان» دىن

دوستۇڭغا ئۇنچىلىك كۆچ ـ قۇۋۋەت بەرمە، ئەگەر ئۇ دۈشمەنگە ئايلانسا سېنى يېڭىۋالىدۇ.

«گۈلستان» دىن

كىم بىراۋنىڭ ئەيبىنى ئالدىڭدا بىر ـ بىرلەپ ساناسا، باشقىلار ئالدىدا شەكسىز، سېنى تىنماي غاجايدۇ.

«گۈلستان» دىن

دوستۇڭنىڭ ئۆيىنى سۈپۈرۈپ قوي، دۈشمىنىڭنىڭ ئىشىكىنى قاقما!

«گۈلستان» دىن

گەر بېشىڭغا قانتتىقچىلىق چۈشسە تەن بەرمىگىن. دۈشمىنىڭنىڭ پوستىنى شىلىپ، دوستلىرىڭدىن جۈۋا ئال.

«گۈلستان» دىن

يات بىلەن بوستان ـ چىمەندە بولغاندىن، دوستلار بىلەن كەشەندە بولسام ياخشى.

«گۈلستان» دىن

مەن دۇنيادا مۇنۇ ئىككى خىل تەبىقىدىكى كىشىلەرنى دوست تۇتمەن، بىرى، ئالىملار؛ يەنە بىرى، زاھىتلار!

«گۈلستان» دىن

ئىپلاس نەرسىلەر ئىپلاسلار ئۈچۈندۇر.

«گۈلستان» دىن

جان ئالغۇچى دۈشمەن يەتمىشكەن ھامان يۈگۈرۈك ئات پۈتىنى ئەجەل شۇئان باغلار.

«گۈلستان» دىن

بىراۋنىڭ كۆڭلىنى بىر قېتىم رەنجىتىپ قويۇپ، ئارقىدىن يۈز راھەت يەتكۈزگەن بولسىڭمۇ، ئاشۇ بىر رەنجىتكىنىڭ ئۈچۈن ئىنتىقامغا ئۇچراشتىن ساقلان. چۈنكى، ئۇقيانىڭ ئوقى جاراھەتـ تىن چىقىپ كېتىدۇ، لېكىن ئەلەم يۈرەكتە قالىدۇ.

«گۈلستان» دىن

كۆپ چاغلاردا سۆزدە ياخشى ـ يامان ھەممىسى ئېيتىلىدۇ، ئەمما دۈشمەننىڭ كۆزى يامانىدىن باشقىنى كۆرمەيدۇ.

«گۈلستان» دىن

دۈشمەن يۈزىنى كۆرۈشتىن، نەيزىگە كۆزىنى پىدا قىلماقلىق ئەلا.

«گۈلستان» دىن

پادىشاھلارنىڭ دوستلۇقىغا ۋە گۈدەكلەرنىڭ خۇش ئاۋازىغا ئىشەنگىلى بولمايدۇ. ئاۋۇالقىسى بىر گۈمان بىلەن ئاينىپ قالىدۇ، كېيىنكىسى بىر كېچىدىلا ئۈزگىرىپ كېتىدۇ.

«گۈلستان» دىن

ھەرقانداق ئىچ سىرىڭنى دوستۇڭغا تۆكمە. چۈنكى، بىر چاغ كېلىپ ئۇنىڭ دۈشمەنگە ئايلىنىپ كېتىشىنى نەدىن بىلەـ سەن؟ شۇنىڭدەك قولۇڭدىن كەلسە ھەرقانداق ئاچچىق ـ غەزەپنى

دۇشمىنىڭگە قىلما. چۈنكى، ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشى بىلەن ئۇ دوست بولۇپ قېلىشى مۇمكىن. يوشۇرۇن ساقلىماقچى بولغان سىرىڭنى ھېچكىمگە ئاچما، گەرچە بەك سەمىمىي دوستۇڭ بولسىمۇ؛ چۈنكى، بۇ دوستۇڭنىڭمۇ سەمىمىي دوستى بولۇشى مۇمكىن.

«گۈلستان» دىن

ئىتائەت قىلىش ئىپادىسىنى كۆرسەتكەن ۋە دوستلۇق ئىزھار قىلغان ئاجىز دۇشمەن پەقەت كۆچلۈك دۇشمەنگە ئايلىنىشىنىلا مەقسەت قىلىدۇ. چۈنكى، «دوستلارنىڭ دوستلۇقىغا ئىشەنچ يوق». دېيىلىۋاتقان يەردە، دۇشمەننىڭ خۇشامەتگۈيلۈقىغا قانداق ئىشەنگىلى بولسۇن؟

«گۈلستان» دىن

كىمكى كىچىك دۇشمەننى بەك تۆۋەن چاغلىسا، كىچىككىنە ئوتنى پەرۋاسىزلىق بىلەن ئۆچۈرمەي قويغانغا ئوخشاش بىر ئىش بولىدۇ.

«گۈلستان» دىن

ئىككى دۇشمەننىڭ ئارىسىدا سۆزنى شۇنداق قىلغىنكى، ئەگەر ئۇلار دوست بولۇپ قالسا، خىجىللىقتا قالمايدىغان بول.

«گۈلستان» دىن

دوست بىلەن سۆزلەشسەڭ ئاستا سۆزلىگىن، قان ئىچىر دۇشمىنىڭ ئاڭلاپ قالمىسۇن.

«گۈلستان» دىن

كىمكى دۇشمەنلەر بىلەن سۇلھى تۈزسە، (بۇ ئۇنىڭ) دوستلىرىنى رەنجىتىدىغان يولنى تۇتقىنى.

«گۈلستان» دىن

ئاجىز دۇشمەنگە رەھىم قىلما، چۈنكى ئەگەر قۇدرەت تاپسا، سېنى ئايابا قويمايدۇ.

«گۈلستان» دىن

كىمكى جىنايەتكار ياۋۇزنى ئۆلتۈرسە، خەلقنى ئۇنىڭ يا-ۋۇزلۇقىدىن، ئۇنىڭ ئۆزىنى بولسا گور ئازابىدىن قۇتقۇزغان بولىدۇ.

«گۈلستان» دىن

دۇشمەننىڭ نەسىھىتىنى قوبۇل قىلىش خاتا، لېكىن ئاڭلاپ قويۇش راۋا. چۈنكى، ئۇنىڭ تەتۈرىچە ئىش قىلىشىڭ توغرا بولۇپ چىقىدۇ.

«گۈلستان» دىن

دۇشمەن قوشۇنىدا بۆلۈنۈش يۈز بەرگەنلىكىنى كۆرگەندە، كۆڭلۈڭنى خاتىرجەم تۇت، ئەگەر بىرلىشۇالغانلىقىنى كۆرسەڭ، (ئۆز قوشۇنۇڭدا) پاراكەندىچىلىك يۈز بېرىشتىن ئەنسىرە.

«گۈلستان» دىن

دۇشمەن بارلىق ھىيلىلەرنى ئىشلىتىپ دەرمانى قالمىغاندا دوستلۇق زەنجىرىنى جىرىڭشىتىدۇ. بۇنداق چاغدا «دوستلۇق» بويىچە ھېچقانداق دۇشمەن قىلالمايدىغان ئىشلارنى قىلغىلى بولىدۇ.

«گۈلستان» دىن

يىلاننىڭ بېشىنى دۇشمەن قولى بىلەن يانجىپ تاشلا، ھېچ-بولمىغاندا ئىككى ياخشى ئىشنىڭ بىرىگە ئېرىشمەي قالمايسەن: ئەگەر دۇشمەن غالىب كەلسە، يىلاننى ئۆلتۈرگەن بولىسەن؛ ئەگەر

يىلان ئۈستۈن چىقسا، دۈشمەندىن قۇتۇلسەن.
«گۈلستان» دىن

دۈشمەننىڭ ئالدىمغا چۈشمە ۋە مەددىاھنىڭ ماختىشىنى بىر تىيىنغا ئالما، چۈنكى ئاۋۋالقىسى ھىيلىگەرلىك تۈزىقىنى قۇرىدۇ، كېيىنكىسى تەمەخورلۇق ئېتىكىنى ئاچىدۇ.
«گۈلستان» دىن

ئەخمەق ئادەمگە ماختاش ياقىدۇ، نىمتە قىلىنغان گۆشنىڭ توپۇقىدىن پۈۋلەپ يەل بەرسەك سېمىز كۆرۈندۇ.
«گۈلستان» دىن

دىلنى رەنجىتىدىغان خەۋەرنى ئۇقساڭ، سۆكۈت قىل، باشقىلار يەتكۈزسۇن.
«گۈلستان» دىن

كىمىكى ئالدىدىكى دۈشمەننى ئۆلتۈرمىسە، ئۆزىگە ئۆزى دۈشمەن.
«گۈلستان» دىن

ئۆمۈر بويى ئاران قولغا كەلگەن دوستتىن بىرەمدىلا رەنجىش يارىمايدۇ.
«گۈلستان» دىن

تۆگىنىڭ قانچىلىك ياۋاش ئىكەنلىكى ھەممىگە مەلۇم، ئەگەر كىچىك بالا تىزگىنىدىن يېتىلسە، يۈز چاقىرىم يەرگە كېتىۋېرىدۇ، ھەرگىز بالىنىڭ سىزىقىدىن چىقمايدۇ. ئەمما ھالاكەتكە سەۋەبچى بولۇش ئېھتىمالى بولغان خەتەرلىك بىر ساي ئۇچراپ، بالا نادانلىق قىلىپ ئۇ يەرگە مېڭىۋەرمەكچى بولسا، ئۇ چاغدا تۆگە

بالىنىڭ قولىدىن تىزگىنىنى ئۆزۈپ، ئىككىنچى بويسۇنماي قو-يىدۇ. چۈنكى، قاتتىق قول بولۇش پەيتىدە يۈمشاقلىق قىلىش ئو-رۇنسىزدۇر. شۇ سەۋەبتىن كىشىلەر ئېيتقانكى، دۇشمەننى يۇمشاق مۇئامىلە بىلەن دوستقا ئايلاندۇرالمايسەن، بەلكى ئۇنىڭ خورىكىنى ئۆستۈرۈپ قويىسەن.

«گۈلستان» دىن

دۇشمىنىڭ كىچىككىنە نۇقسان تاپسا، چېقىپ شاھنىڭ غە-زىپىنى قوزغايدۇ.

«بوستان» دىن

دۇشمىنىڭنىڭ ماقۇل سۆزى يالغاندۇر.

«بوستان» دىن

راست سۆزلىسەڭ ھۆرمىتىڭ ئاشار.

«بوستان» دىن

لەشكىرىڭ كۆپ، ئۆزۈڭ باتۇر بولساڭمۇ، دۇشمىنىڭگە ھۇجۇم قىلىپ قان تۆكمە، ئاجىز دۇشمەن قورغانغا بېكىنىدۇ.

«بوستان» دىن

ئەگەر دوستۇڭ زىنداندا ياتقان بولسا، سەن سەيلىنى ئىختىيار قىلالامسەن؟

«بوستان» دىن

دوست ـ يارەنلەر مەنزىلگە يېتىپ بارار، ئەمما مەدەت بەرگۈ-چىلەر يېتەلمەس.

«بوستان» دىن

خاتالىقىڭنى دۇشمىنىڭدىن ئاڭلىغىن، ھەممە ئىشقا دوستلارنى رازى قىلار.

«بوستان» دىن

ئالدامچىلار ماختىسىلا دوست ئەمەس.

«بوستان» دىن

نەسىھەتچى سۆزۈن چىراي كىشىلەر شېرىن سۆزلۈك دوست-لىرىڭدىن ياخشىراق، ئەگەر نەسىھەت ئاڭلىماقىغا ئىشتىراك قىلساڭ، توغرا يولنى تېپىپ بېرەر.

«بوستان» دىن

يوللىرىڭدا ئورا قېزىپ قويۇلسا، پەقەت دوستۇڭ سېنى خە-ۋەردار قىلار.

«بوستان» دىن

ئىشقا ئەقىل ـ تەدبىر بىلەن ھەل بولسا، جەڭدە سەن دۈش-مەن بىلەن ياراش قىلغىن.

«بوستان» دىن

دوستۇڭدىن دۈشمەنلىرىڭ كۆپ بولسا، دوست ئېچىنىپ، دۈشمەنلەر شاد بولىدۇ.

«بوستان» دىن

ئاداۋەتكە مېھرىبانلىق يار بولماس.

«بوستان» دىن

ئەگەر دۈشمەن ساڭا جاھىللىق قىلسا، ئەقىل ۋە چارە تېپىپ بېشىنى ئال، ياۋ ئىچىگە نىزا چۈشسە، قىلىچىڭنى غىلاپقا سېلىپ

ئارام ئال.

«بوستان» دىن

دۇشمىنىڭنىڭ دۇشمىنى دوستۇڭ بولسۇن، شۇندىلا ياۋ ئازابقا توشۇپ قالار.

«بوستان» دىن

بۆرىلەر بىر ـ بىرىنى تالاپ قالسا، مۇشۇ پۇرسەتتە قويلار ئارام ئالار، ئىككى ياۋنىڭ ئۆزئارا تالاش قىلسا، دوستلار بىلەن ئىناق ـ ھۆرمەتتە ياشار.

«بوستان» دىن

دىل ئوۋلاشنى بىلسەڭ، كۆپ مەردلەر ئۆزى كېلىپ ئايىغىڭغا باش قويار.

«بوستان» دىن

دۇشمىنىڭنىڭ تۇغقىنى دوستلۇق قىلسا، ئۇنىڭدىن ھەزەر ئەيلە، ئېھتىيات قىل.

«بوستان» دىن

ئەگەردە ھەركىم ئۆز دوستىنى دۇشمەن بىلسە، ياۋدىن يېڭىلىدۇ.

«بوستان» دىن

ياۋلىرىڭ كامال تاپسا، ئۆزۈڭ ھېچقاچان رونىق تاپالمايسەن.

«بوستان» دىن

ھەركىمنى دوست تۇتىماقلىق ئاساندۇر، لېكىن جانۇدىلىنى پەيۋەند ئەتسەڭ ئاجرىماق مۇشكۈلدۇر.

«غەزەللەر» دىن

ۋەتەندە دوستسىز ياشىماق، مىسلى موردا كېپەندە ياتقان بە-
لەن باراۋەر.

«غەزەللەر» دىن

دوستلىرىمنىڭ سۆھبىتى خۇددى ئالەم جەننىتى، يا جەھەن-
نەمنىڭ ئوتى ناموناسىپ سۆھبىتى.

«غەزەللەر» دىن

گەر ئەزىزلەر بىلەن بىر نەفەس سۆھبەتتە ئۆتسە، شۇل نە-
فەسنى ھايات بىل.

«غەزەللەر» دىن

كىمكى يۇزۇڭگە ئەيىبىڭنى سالسا، ئاشۇ ئادەم سېنىڭ
قىممەتلىك دوستۇڭ.

«بوستان» دىن

سەن ئەگەر ياۋىڭنى سەمرىتسەڭ، پۇرسەت تېپىپ قارنىڭنى
يىرتىپ كېتەر.

«بوستان» دىن

ئاقىل بولساڭ دوستلىرىڭدىن ۋاز كەچمە، شۇنداۋۇشمەن
سەندىن ئۆچ ئالالماس.

«بوستان» دىن

ھەركىشىكىم دوست كۆڭلىنى رەنجىتسە، دۇشمەنلىرى
پوستىنى شىلىپ كېتەر.

«بوستان» دىن

دىلداش بولۇپ دوستىنى مەھكەم تۇتسا، دۈشمەننىڭ يىلتىز-زىنى قۇرۇتىدۇ.

«بوستان» دىن

دوستلار ئەھدۇپەيمان ئەتسە، ھېچ غېمىم قورقۇنچ ئەمەس. دوستلۇقنىڭ شەرتى شۇدۇر. دوست پەيمانىنى بۇزمايدۇ.

«ساھىبىيا» دىن

دوستنىڭ ياخشىلىقىدىن يامىنى كۆپ بولسا، ئۇنداق دوستنى قوي.

«رۇبائىيلار» دىن

دوستلۇق ئەھدىنى شىكەستە ئەيلىگەن يار: «گەر چۈش كۆر-سەڭ چۈشۈڭدە مەن بىلەن سەن بار» دېدى.

«بوستان» دىن

كىم دوستلار دىلىنى رەنجىتسە، ئىتتىپاقلىق يولىغا تىكەن قويغان بىلەن باراۋەر.

«مۇفرەدات» تىن

7. ئىشق ـ مۇھەببەت، ئايالالار ھەققىدە

ياخشى ئەر ئۆيىدە بەر يامان خوتۇن بولسا، ئەر ئۇچۇن دوزاخ بۇ دۇنيادۇر. ھەزەر قىل، يامان خوتۇن باشقا بالا.

«گۈلستان» دىن

گۈزەللەرنىڭ جىڭگىلىك چاچلىرى ئەقىللىنىڭ ئايىغىغا زەن-جىردۇر ۋە ھوشيارلىق قۇشى ئۇچۇن تۇزاقتۇر!

«گۈلستان» دىن

خۇشرۇي، چىرايلىق ئايالغا ئۇپا ـ ئەڭلىك، پەرداز، پىرۇزە ئۇزۇكنىڭ نېمە ھاجىتى؟

«گۈلستان» دىن

يولدا ئالدىرىغان ساڭا ھەمراھ بولالمىغاندەك، ساڭا دىلىنى بەرمىگەن ئاشنا بولالمايدۇ.

«گۈلستان» دىن

نېمىگە كۆڭلى چۈشسە، كۆزىگە شۇ چىرايلىق كۆرۈنىدۇ.

«گۈلستان» دىن

كىمىكى يامان نەزەردە قارىسا، يۈسۈپنىڭ① رەڭگىمۇ سەت كۆرۈنىدۇ.

«گۈلستان» دىن

---

① يۈسۈپ — يۈسۈپ پەيغەمبەر.

دۈنگە ياخشى كۆز بىلەن قارىسا، كۆزنگە پەرىشتە سۈپەت كۆرۈنگەي.

«گۈلىستان» دىن

ئاشىق بىلەن مەشۇقنىڭ ئوتتۇرىسىدىن غوجا، قۇل مۇناسىۋىتى كۆتۈرۈلۈپ كېتىدۇ!

«گۈلىستان» دىن

قەيەرگە ئىشقنىڭ سۇلتانى كېلەركەن، كۈچ ـ قۇۋۋەتتە تەڭ ۋاغا ئورۇن قالمىغاي.

«گۈلىستان» دىن

ئەگەر يار ئۇز دوستلىرى بىلەن كەلسە جاپا قىلىش ئۇچۇن كەلگەندۇر. بۇنىڭ سەۋەبى شۇكى، بۇنداق ئۇچرىشىش رەشك ۋە ھەسەتتىن خالىي بولمايدۇ.

«گۈلىستان» دىن

كۆزنى يار جامالىنى كۆرۈشتىن تارتىۋېلىشتىن كۆرە، كۆڭۈلنى جاپاغا سېلىش ئوڭايراق چۈشىدۇ.

«گۈلىستان» دىن

كىمگە يارسىز كۈن ئۆتكۈزۈش مۇشكۈل ئىكەن، گەر جاپا قىلسا چىداش كېرەك.

«گۈلىستان» دىن

گۈزەللەرنىڭ يۈزى خەت تارتسا، ئاشىق دىلى شۇنچە مەپتۇن بولىدۇ. بوستانىڭ ساماسىق ـ پىيازلىق بولغاندا، ئۇنى ئۇزۇگەنسېرى كۆپەرەك كۆكلەيدۇ.

«گۈلىستان» دىن

ياشلار گۈزەل، يېقىملىق چاغلىردا رەھىمسىزلىك، قوپاللىق قىلمىدۇ. ئەمما، جىرايى كېتىپ سەتلىشىشكە باشلىغاندا مۇلايىم-لىشىپ دوستلۇق كۆرسىتىدۇ.

«گۈلستان» دىن

بىر ئالىمدىن (كىشىلەر) سوراپتۇ: «ئەگەر كىشى بىر ئاي يۇزلۈك بىلەن خالىي جايدا ئولتۇرسا، ئىشىك تاقاقلىق بولسا، رە-قىبلىرى ئۇخلىغان بولسا، تۆيغۇسى قوزغىلىپ، نەپسى تاقىلداپ كەتسە، قىسقىسى، ئەرەبلەر ئېيتقاندەك، خورما پىشسا، باغۋەننىڭ كارى بولمىسا، ئۇ ئادەم ئۆزىنى تارتىپ، ساقلىنىپ قالالارمۇ؟»

ئالىم ئېيتىپتۇ: «ئاي يۇزلۈكتىن ساقلىنىپ قالغان تەق-دىردىمۇ، غەيۋەتچىلەرنىڭ يامان تىللىرىدىن ساقلىنالمايدۇ!»

ئادەم ئۆز نەپسىنىڭ كەينىگە كىرىشتىن ساقلانسىمۇ، رە-قىبلىرىنىڭ يامان غەرەزلىرىدىن ساقلىنالمايدۇ.

«گۈلستان» دىن

لەيلىنىڭ جامالىغا مەجنۇننىڭ كۆزى بىلەن قاراش كېرەك، شۇ چاغدىلا ئۇنىڭ دىدارىنى تاماشا قىلىشنىڭ سىرى ساڭا مەلۇم بولىدۇ.

«گۈلستان» دىن

ياش چوكانىنىڭ يېنىدا قېرى ئادەم ئولتۇرغاندىن، بىقىنىغا ئوقيا ئوقى سانجىلىپ تۇرغان ياخشى.

«گۈلستان» دىن

خۇنۇكنىڭ تۇتقان گۈلىدىن خۇشرۇيىنىڭ ئاغزىدىن پىياز پۇرىغان ياخشىدۇر.

«گۈلستان» دىن

ھامىلىدار ئاياللار بىئەدەپ، پەيلى ياماننى تۇغقاندىن، چار يە-لاننى تۇغسا مىڭ مەرتە ياخشى.

«گۈلستان» دىن

ئەگەر كۆڭلۈڭگە ئىشق چۈشۈپ قالسا، شۇنىڭدىن باشلاپ سەۋرۈئارامىڭ تۇگەر. يارنىڭ ھۆسنى كۆزلىرىڭگە كۆرۈنۈپ، ئۇخ-لىماقتا ئامالىڭ بولماي قالار. پۈتلىرىغا باش قويۇپ يالۋۇرسەن، جاھانمۇ كۆزلىرىڭگە كۆرۈنمەيدۇ. ئالتۇن تۆكسەڭ ئۇ نەزەر سالماي قالسا، ئۇ سامانمۇ ـ ئالتۇنمۇ بىلەلمەيسەن؟ ئۇ بار جايدا دىلغا باشقا يار سىغماس، ئۆزگە بىلەن ھەمنەپەس بولالمايسەن. سەۋر ـ تاقىتىڭ ئۆزلۈكسىزدە بولماس. رەسۋالىقتىن غەم يېمەس بولۇپ قالمىسەن. جان سورىسا جېنىڭنى ئايمايسەن، قىلىچ ئۈرسا بېشىڭنى تۆتۈپ بېرىسەن.

«بوستان» دىن

ئەگەر ياري جان بىلەن ئويناشسىمۇ، مەرد يىگىت ئۆز ئىشـ-قىدىن ۋاز كەچمەيدۇ.

«بوستان» دىن

ئېرىڭ قانچە نامرات بولسىمۇ، ئاخىرى مۇھەببەتىڭ قۇدرىتى باش ئەگدۈرەر.

«بوستان» دىن

ئەگەر كىشى جۇنۇن ھالىغا چۈشسە، ھوش ـ كاللىسى جايىغا يېنىپ كەلمەس.

«بوستان» دىن

ئىشق ئالدىدا ئەقىل نېمە قىلسۇن، ئىشق — توپچى، ئەقىل

بولسا يۈگۈرۈك توپ.

«بوستان» دىن

تۆگىنىڭمۇ ھەۋىسى بار، ئەگەر ئادەمنىڭ ئىشقى بولمىسا، ئېشەك دېگىن.

«بوستان» دىن

ئاشىق بولساڭ كۆلپەتلەردىن قاچمىغىن.

«بوستان» دىن

يارىڭ جەبىر ئەتسە ھىممەت ئەت، يار جەبرى يارغا ئۆتكەي.

«غەزەللەر» دىن

ئىشق كۆيى بازىرىدا، بۇ تەندە جان قىممەتسىز.

«غەزەللەر» دىن

سەن كۆزۈڭنى مەندىن ئۆزمە، دىل ئىستىكى شۇل ئېرۇر. مەن سەندىن بىر ئۆمۈر كۆزۈمنى ئۆزەلمەيمەن. بۇنى بىلىپ قوي.

«غەزەللەر» دىن

گەرچە ئەتراپىڭدا مەندىن ئەلالىرى كۆپ بولسىمۇ، لېكىن مەن سېنى ئالەمدە يەكتا دەپ بىلدۇرىمەن.

«غەزەللەر» دىن

بەزىلەر ماڭا نەسىھەت سۆزىنى كۆپ ئېيتتى، مەن ئۇلارغا «كىم نەسىھەتتە بولسا ئاشىق بولالماس!» دېدىم.

«غەزەللەر» دىن

گۈزەللەر ھۆسنى كۆزلەرگە قۇۋانچ.

«غەزەللەر» دىن

كىم ئىشق زەخمىدىن ئازاد بولسا، ئۇمرى خۇشال ـ خۇرام ئۆتكەي.

«غەزەللەر» دىن

ئايالىڭنىڭ ئەقلى جايىدا بولسا، گاداي بولساڭ شاھ قىلىشى ئېھتىمال.

«بوستان» دىن

يارىڭ كۆڭلۈڭگە مۇۋاپىق ئۆز بولسا، زەپەر تاپتىم دەپ ئويلىغىن، خۇشال بول.

«بوستان» دىن

يارىڭ تۈنلىرى غەمگۈزارىڭ بولسا، كۈنى بىلەن يېگەن غەم ھېچ گەپ ئەمەس.

«بوستان» دىن

يارىڭ ساڭا ئىناق، ھەم گۈزەل بولسا، مۇرادىڭغا يەتكىنىڭ شۇ ئەمەسمۇ؟

«بوستان» دىن

كۆڭلى تۈزۈك خوتۇنلار سەت بولسىمۇ، خۇلقى ئەسكى چەرايلىقتىن كۆپ ئەۋزەل.

«بوستان» دىن

ياخشى ئايال سىركىنى ھالۋا دەيدۇ، ھالۋا يەپمۇ ئىبرىگە

ئاچچىقلىماس.

«بوستان» دىن

ئايالىڭ ياخشى بولسا دىل ئارامى، ھەرگىز يامان خوتۇن ئىلـكىگە چۈشۈپ قالما.

«بوستان» دىن

ئايالىڭ يامان بولسا تاشلاپ كەتكىن ياكى ئاتا بەشىگىنى مۇلايىم ئەگ.

«بوستان» دىن

كەش تار بولسا كىيىمگىنىڭ ياخشىراق، جەھەل تولا بولسا ئۆيۈڭدە تۇرما.

«بوستان» دىن

خوتۇنۇڭ يامان بولسا، سەپەرگە چىقساڭ سېنىڭدە ھەيبىت كەيپى پەيدا بولار.

«بوستان» دىن

يامان خوتۇن جەھەل ۋە چۈقان قىلسا، شاد ـ خۇراملىق ئىشكى تاقىلىدۇ.

«بوستان» دىن

(خوتۇن) ئەگەر يامان نىيەت ۋە نادان بولسا، خوتۇن ئەمەس، بەلكى بەشىگغا بالا بولار.

«بوستان» دىن

يامان خوتۇن ئەر ئۈچۈن ئازاب بولار، تۈز نىيەتلىك ياخشى خوتۇن يار بولار.

«بوستان» دىن

گۈلگە كۆڭۈل باغلىما بىكار كېتەر، باشقا بۇلبۇل ئۇندىن خۇش پۇراق ئالۇر.

«بوستان» دىن

مۇبادا كوچا ـ كويغا كۆز تاشلىساڭ، ئۆز ئۆيۈڭدە بەرباتلىق يۈز بېرىدۇ.

«بوستان» دىن

گۈلدەك ئېچىلىپ يۈرمە، غۇنچە بولغىن، خوتۇن مېھرى ئا-ۋاتلىق كەلتۈرىدۇ.

«بوستان» دىن

گۈزەل ھەر بەزمىنىڭ چىرىغى بولسا، ئۇنىڭ پەرۋانىسى بول-ما، يىراق قاچ.

«بوستان» دىن

بارچە دىلدا ۋەسلى گۈل ئارزۇسىدىن ئېھتىراس بار.

«بەھار ۋەسىخى» دىن

ئاشىقى ـ شەيدا ئارا، ئارامى تىنچلىق قالمىدى.

«بەھار ۋەسىخى» دىن

ئاشىق دىلىنىڭ خۇنۇخراجى ھوينۇڭدىدۇر.

«تەرجىئىبەند» تىن

ھەي نىگار ئەھدىڭ قېنى، ئەھدى ـ قەسىمىڭ بۇزۇلدى، ئەمدى كىم ساڭا كۆڭۈل پەيۋەند ئېتەر.

«تەرجىئىبەند» تىن

ئىشق كەلدىيۇ، شۇئان ئەقىل يوقالدى.

«تەرجىمىبەندى» تىن

سەن ئەھدى ـ ۋاپانى بەربات ئەتسەڭ، مەن ھامان بۇ يولدا مەھكۇم تۇرىمەن.

«تەرجىمىبەندى» تىن

سەن قۇچاقتا بولغان كېچە كۇندۇزدۇر. سېنىڭ بىلەن ئۆتكەن كۇنۇم نەۋرۇزدۇر.

«رۇبائىيلار» دىن

ئىككى ئاشىق قوشۇلسا، كۇن روشەن ئۆتەر.

«مۇقەددەس» تىن

8. تەلىم ـ تەربىيە ھەققىدە

ياخشىلارنىڭ نۇرى زاتى پەسكە ھېچقاچان يۇقماس، تەربىيە ئەھلىگە گۈمبەزدىكى يالڭاقسىمان.

«گۈلستان» دىن

ئوتنى ئۆچۈرۈپ، چوغىنى قالدۇرۇپ قويۇش، يىلاننى ئۆلتۈرۈپ، تۇخۇمىنى ساقلاپ قېلىش — ئاقىللارنىڭ ئىشى ئەمەس.

«گۈلستان» دىن

بۇلۇت ئاسماندىن ئابىھايات تۆكسىمۇ، تال ـ سۆگەتتىن مېۋە يېيەلمەيسەن. پەسكەشكە ۋاقتىڭنى زايە قىلمىغىن، بورا قومۇشـ دىن شېكەر ئالالمايسەن.

«گۈلستان» دىن

ياخشىلارنىڭ ئارىسىدا تەربىيە كۆرسە، ئاقىللارنىڭ خۇلقىنى ئۆزلەشتۈرىدۇ.

«گۈلستان» دىن

بالىغا مېھىر قويۇش — ئاتا ـ ئانىنىڭ قەرزى.

«گۈلستان» دىن

كىشى ئەسكى تۆمۈردىن ئۆتكۈر قىلىچ ياسىيالامدۇ؟ ھەي ھېكىم، رەزىل ئادەم تەربىيىدە ئىنسان بولماس. گەرچە يامغۇر ياخشىلىقتا ھەمىگە ئوخشاش بولسىمۇ، بىراق ھەرقاچان شور-

لۇقتا يانتاق، باغدا لالە ئۆسىدۇ.

«گۈلستان» دىن

بىراۋنى لۇتىف مەرھەمەت بىلەن ئۇسۇلدا قىلىپ قويۇپ، ئارقىدىنلا نائۇمىد قىلىش كۆڭلىنى ئاغرىتىپ قويغانلىق بولىدۇ.

«گۈلستان» دىن

تەمەخورغا ئىشكىنى ئېچىشقا بولماس، ئېچىلغاندا قاتتىق يېپىشقا بولماس.

«گۈلستان» دىن

پەسكەش، ياخشىلىقنى بىلمەيدىغان، رەزىل ۋە تۆزكۆر ئادەم شۆكى، ئەھۋالدا ئازغىنە ئۆزگىرىش بولغاندا، بۇرۇنقى خوجايىنىدىن يۈز ئۆرۈپ، ئۆزۈن يىللىق نېمەتلىرىنىڭ ھەققىنى ئۇنتۇپ قالىدۇ.

«گۈلستان» دىن

تولىمۇ خۇش چاقچاق بولۇش — ئوردا كىشىلىرى ئۈچۈن ھۈنەر ـ پەزىلەت بولسىمۇ، دانىشمەنلەر ئۈچۈن بىر ئەيىب.

«گۈلستان» دىن

تۆمۈرنى قاتمۇقات دات باسقان بولسا، پەرداز بىلەن ھەرگىز كەتكۈزۈپ بولماس. ئىچى قارىغا ۋەزىنىڭ پايدىسى نېمە؟ تۆمۈر مىخنى تاشقا كىرگۈزۈپ بولمايدۇ.

«گۈلستان» دىن

ئىنسانىنىڭ ئەسلىي تەبىئىتى قوبۇلچان بولسا، تەربىيە تېز يۇقار.

«گۈلستان» دىن

ھەرگىم گۆدەك چېغىدا تەربىيە كۆرمىسە، چوڭ بولغاندا ئۇ-نىڭدىن ئامەت قاچىدۇ، كۆك چۈشىنى ئەگمەك تولىمۇ ئوڭاي، بىراق قۇرۇسا رۇسلانمايدۇ. ئۇ پەقەت ئوتقا لايىق.

«گۈلىستان» دىن

مۇئەللىم ياكى ئۇستاز بەك بوش بولسا، گۆدەكلەر بازاردا خىرسەك① ئويناشىدۇ.

«گۈلىستان» دىن

ئۇستازنىڭ جەبرى ئاتا مېھرىدىن خوپ!

«گۈلىستان» دىن

تەربىيە بىر خىل بولىدۇ، ئەمما مەجبۇر ـ تەبىئەت ھەر خىل!

«گۈلىستان» دىن

كىمىكى نەسىھەت ئاڭلىمىسا، ئۇنىڭ نېسىۋىسى تاپا ـ تەنە ئاڭلاش بولىدۇ.

«گۈلىستان» دىن

گۆھەر پانتاقتا چۈشۈپ كەتسىمۇ، يەنىلا قىممەتلىك، چاڭ ـ توزان ئاسمانغا ئۆرلىسىمۇ ھامان يارامسىز. قابىلىيەت بولغان بە-لەن تەربىيە بولمىسا بىكار، ئۇنۇمسىز تەربىيىنىڭمۇ پايدىسى يوق. كۆل ئالىي نەسەبتىن كېلىپ چىقىدۇ. چۈنكى، ئوتنىڭ ئەسلى زاتى ئۈستۈن، لېكىن ئۆزىدە بىرەر ئارتۇقچىلىق بولمىغانلىقتىن توپا بىلەن باراۋەر. شېكەرنىڭ قىممىتى قومۇشتىن ئەمەس، بەلكى

① خىرسەك — بىر تۈرلۈك بالىلار ئويۇنى. بىر دۇگىلەك سىزىلىپ، بىر بالا سىزىقنىڭ ئوتتۇرىسىدا تۇرىدۇ. باشقا بالىلار ئۇنى قورشايدۇ. ئوتتۇرىدىكى بالا پۈتىنى ئەتراپىدىكىلەرگە سىلكىيدۇ، ئۇنىڭ ئايىغى قايسىسىغا تەگسە، ئۇنى تۇتۇپ سىزىقنىڭ ئىچىگە ئۆز ئورنىغا ئەكىرىپ قويىدۇ.

ئۆزىدىكى خۇسۇسىيەتتىن.

«گۈلستان» دىن

ئەسھەت چۈشەنگەنگە ئەپ بەرىدۇ.

«بوستان» دىن

دىلىڭنىڭ رەنجىشىنى خالىمىساڭ، باشقا دىلى سۇنۇقلاردىن خەۋەر ئال. ئەگەر زەر بولسا ئەل بېشىغا چاچقىن، ئەتە ئاچقۇچۇڭ ئۆز قولۇڭدا بولماس.

«بوستان» دىن

توق بولساڭ موھتاجلارنىڭ غېمىنى يە، ئۆزۈڭگىمۇ موھتاجلىق كېلىپ قالار. ئاچ - زېرىنىنىڭ كۆڭلىنى شاد ئويلىغىن، ئۆزۈڭگىمۇ بۇ ئاچلىق دۈچ كېلىدۇ.

«بوستان» دىن

مەرد ئادەملەر نەپسىدىن ۋاز كېچىپ ھالاللىقتىن، ئىززەتتىن زەپەر تاپىدۇ.

«بوستان» دىن

باشقىلارنى ئۇرۇپ مېيىپ قىلغۇچە، ئۆزۈڭنى ئۇر ۋە گۆدەك-تەك تۇزەتكىن.

«بوستان»دىن

ئۆزۈڭنىڭ تىزگىنىڭنى تۇتالمىساڭ ياۋ غەم يېمەس، تەسىرىڭ ئارتۇق بولماس.

«بوستان» دىن

تەكەببۇرلۇق، ئوغرىلىقتۇر يامانلىق.

«بوستان» دىن

ھەرىس ـ شەھۋەت سېنى پايلاپ يۈرىدۇ، تومۇرۇڭدا قان، تەـ نىڭدە جان بولۇپ.

«بوستان» دىن

ئەقىل مۇشتۇمىڭ ژۇجۇدۇڭدىكى كىبىرلىكنى مۇشتلاپ تۇرسا، غىڭ قىلالماس.

«بوستان» دىن

ئۆلگەندە ياخشى نامىم قالسۇن دېسەڭ، ئوغلۇڭغا ھۈنەر ئۆـ گەت. ئوغلۇڭدا بىلىم بولسۇن. ئەگەر ئۇنىڭ ئەقلى ـ دىتى بولمەـ سا، بېسىپ ئۆتكەن يولۇڭدا نىشان قالماس.

«بوستان» دىن

ئاتا ـ ئانا ئەركىلىتىپ چوڭ قىلسا، كېيىن ئوغۇل يامان جاپاغا قالار.

«بوستان» دىن

سەندە ئالتۇن ھارۇنچە بولغاندىمۇ، ئۆز ئوغلۇڭنى ھۈنەرسىز قالدۇرمىغىن.

«بوستان» دىن

ئالتۇن ـ كۈمۈش ھەمىيانى بوشاپ قالار، ئەمما ھۈنەرۋەنلىڭ بەلۋىغى بوشىمايدۇ.

«بوستان» دىن

ھۈنەر بولسا كىشى كەمبەغەل بولماس.

«بوستان» دىن

سەن ئەلگە ئىتائەتلىك خىزمەت قىلساڭ، كۆپ ئۆتمەستىن

ئەلمۇ ئىتتائەت قىلار.

«بوستان» دىن

ئۇستازىنىڭ ئازابىنى چەكمىگەن، «بوستان» دىن خاراب بو-لۇش يولىغا كىرىپ قالار.

«بوستان» دىن

(ئوغلۇڭنى) ياماق ئۇستازغا شاگىرتلىققا بەرمە، يامان خۇلقنى قوشۇپ ئۆگىتىدۇ.

«بوستان» دىن

پەرزەنتىڭ سايالارغا ئولپەت بولسا، ئۇنىڭدىن يىراق بول، ئۇمىدىڭنى ئۇزگىن.

«بوستان» دىن

نادان، ئەبلەخ، سايالىق بولغان ئوغۇللار ئاتىسىدىن بۇرۇن ئۆلسە ياخشىراق.

«بوستان» دىن

كىشى تەربىيە كۆرمەي ئۇلغايسا، يۈزگە كىرسىمۇ ئېـ-شىك بولۇپ قالۇر، ئېشەككە تەربىيە قىلسىمۇ ئادەم بولمايدۇ.

«ساھىبىيا» دىن

پەقەت ياخشى كۆڭۈلدىن ياخشىلىق ئىزدە.

«ساھىبىيا» دىن

نەسىھەت قوبۇل بولمىسا، ئېيتقۇچىغا نىمە تەشۋىش.

«مۇقەددەس» تىن

دۇنيادا ھەر نەرسىگە ئېتىبار قىلمىۋەرمە.

«مۇقەددەس» تىن

چىش بولمىسا يېمەككە ھەم ئىمكان بار، گەر نان بولمىسا زور مۇسىبەتتۇر.

«مۇقەددەس» تىن

قۇش ئەگەر دان بولسا ھەر جايغا بارىدۇ.

«مۇقەددەس» تىن

كەمچىلىك، ئۆزىللىك بىر ئەمەس، لېكىن ئادەمدىن بۇ ئىكىسىنى تاپماق مۇمكىن.

«مۇقەددەس» تىن

9. ھاياتلىق مۇساپىسى ھەققىدە

ئوكۇشسىزلىقتىن ھېچ قورقما، كۆڭلۈڭنى يېرىم قىلما، ئابىھايات بۇلىقى قارائۇغۇلۇق ئىچىدە.

«گۈلىستان» دىن

زامان تەتۈرلۈكىدىن خاپا ئولتۇرما، سەۋر قىل، سەۋرنىڭ ئاچچىق غورىسىدىن ھالۋا پىشار.

«گۈلىستان» دىن

كىم پولات قوللۇق كىشىگە مۇشت ئاتسا، ئۆزىنىڭ ئاجىز قولىنى ئاغرىتىدۇ.

«گۈلىستان» دىن

بۇگۈن بىراۋنى شاد، بەختلىك كۆرسەڭ، بىرىنى كۆڭلى جا-راھەت كۆرەرسەن. نەچچە كۈن كۈتۈپ تۇرساڭ، تۇپراق بىراۋنىڭ خىيالچان بېشىنى يەيدۇ. بىر كۈن يازمىش قىسمەت كەلسە، شاھلار بىلەن قۇللارنىڭ پەرقى تۈگەيدۇ. بىركىم ئۆلۈكلەر قەبرىسىنى ئاچسا، باي ـ گادايلىقتىن ھېچقانداق ئالامەت كۆرۈنمەيدۇ.

«گۈلىستان» دىن

تۇرمۇش، دەۋران چۆل شامىلىغا ئوخشاش ئۆتىدۇ.

«گۈلىستان» دىن

كىشى كۆڭلىنى ھەرگىز ئاغرىتما، ئېھتىمال، بۇ يولدا تىكەن

ياتقاي. كەبەغەللىنى ھاجەتتىن چىقارغىن، بىركۈنى ئۇمۇ ساڭا ئەسقاتقاي.

«گۈلستان» دىن

ئۆز نېنىڭنى يەپ ئولتۇرغىنىڭ، خىزمەتتە ئالتۇن كەمەر باغلىغاندىن ياخشى!

«گۈلستان» دىن

ئاق قەمەتلىك ئۆمۈر يازدا قورساق، قىشتا كىيىم - كېچەكنىڭ غېمىدىن ئىبارەت مەقسەتتە ئۆتتى. قورساقنىڭ قۇلى سەن، بىر نانغا قانائەت قىل.

«گۈلستان» دىن

ھاك لېيىنى قولدا مۇجۇپ خېمىر قىلساڭ، شاھ ئالدىدا قول قوشتۇرۇپ تۇرغاندىن خوپ.

«گۈلستان» دىن

چاڭقىغان ئۇسسىز سۇزۇك بۇلاققا يەتسە، غالجىر پىل ئالدىنى توسسا قورقار دەپ ئويلىما. ئاچ پاسىق خىلۋەتتە داستىخان ئۈستىدە روزىنى ئويلىسا، ئاقىل ئىشەنمەس.

«گۈلستان» دىن

كىم ئۇلۇغلارنىڭ نامىنى سۆكسە، ئاقىل ھەرگىزمۇ ئۇنى ئۇلۇغ دېمەس.

«گۈلستان» دىن

ئۆتكەنلەر نامىنى ھاقارەت قىلما، دۇنيادا ياخشى نامىڭ ئەبەدىي قالسۇن.

«گۈلستان» دىن

تۇرقۇم ـ شەخسىيىتىم كىشىلەرگە خوپ كۆرۈنگەن بىلەن ئىچكى نۇقساندىن ئۈيۈلۈپ باشىم ھامان ئېگىلگەن. كىشىلەر تا-ۋۇسنى گۈزەللىكتە توختىماي ماختىسىمۇ، ئۇ پۈتۈنلۈكۈ سەتلە-كىدىن ھەر زامان نومۇس ئەيلەر.

«گۈلستان» دىن

ئىچىڭنى تاۋلىمىدىن بوشراق تۇت، ئۇندا مەرىپەت نۇرىنى كۆرە-سەن.

«گۈلستان» دىن

مەيلى ئالىم، مەيلى بوۋاي، مەيلى مۇرىت، قەلبى تازا، تىلى ئۇتكۇر بۇيۇك دانا بولسۇن، پەس دۇنياغا چۈشۈپ قالسا، گويا پۈتى ھەسەل ئىچرە پاتقان ھەرىگە ئوخشاپ قالىدۇ.

«گۈلستان» دىن

ئاچ قورساققا قۇرۇق نانىنىڭ ئۆزى قىيما.

«گۈلستان» دىن

ۋەز ئېيتىلىدىغان جاي گەزمالچىلار دۇكىنىغا ئوخشايدۇ، نەق پۇل تۆلىمەي، بۇ يەردىن رەخت ئالالمىغىنىڭدەك، بۇ يەرگىمۇ ھەقىقي مەيلى مۇھەببىتىڭ بولمىسا، مەنىۋى لەززەتكە ئىگە بولالمايسەن.

«گۈلستان» دىن

ھەي تەقۋادار، گۇناھكاردىن يىرگەنمىگىن، ئاڭا شەپقەت بىلەن ئىللىق نەزەر سالغىن.

«گۈلستان» دىن

كىمدە سەۋر يوق بولسا، ھېكمەت يوق.

«گۈلستان» دىن

ئۆز ھاجىتىنى سوراپ كىشىنىڭ ئالدىغا بارغانىدىن كۆرە، خىلۋەت بىر جايدا ئۆلگەن ياخشى!

«گۈلىستان» دىن

چاپان تىلەپ بايلارغا ئەرزنامە يازغاندىن، سەۋر بۇلۇڭىدا ياماق تىكمەك ياخشىدۇر.

«گۈلىستان» دىن

غالچىدىن گەپ ئاڭلاپ جاپا تارتقاندىن، باينىڭ ئېھسانىنى ئالمىغان تۈزۈك.

«گۈلىستان» دىن

ئۆتۈپ بېرىۋاتقان زاماندىن ھەرگىز زارلانمىغانىدىم، پەلەكـنىڭ گەردىشىدىن يۇزۈمنى پۈرۈشتۇرمىگەنىدىم، پەقەت بىر چاغدا يالاڭئاياغ قالدىم. كېپىش سېتىۋېلىشقا پۇلۇم يوق ئىدى. غەمكىن بولۇپ كۆڭە جامەسىگە كىردىم. ئۇ يەردە بىر ئادەمنى كۆردۈمكى، ئۇنىڭ پۇتى يوق ئىدى. ئۆز نېمىتىمگە شۈكۈر قىلدىم ـ دە، كېـپىشىم يوقلۇقىغا سەۋر قىلدىم.

«گۈلىستان» دىن

ھەر ئىش يۈمشاقلىق بىلەن پۈتمىسە، زورلۇق ئىشلىتىش تۈرغانلا گەپ.

«گۈلىستان» دىن

بىلىمچى نېسىۋىسىز بولسا ھەتتا دەجلە① دەرياسىدىمۇ بىلىق تۇتالمايدۇ، ئەجىلى يەتمىگەن بىلىق قۇرۇقلۇقتىمۇ ئۆلمەيدۇ!

—«گۈلىستان» دىن

① دەجلە — بافداتتىكى دەجلە دەرياسىنى كۆرسىتىدۇ.

رىزىق ئەزەلدە تەقسىم قىلىنغان بولسىمۇ، لېكىن ئۇنى بىر ئىلاج قىلىپ قولغا كەلتۈرۈش شەرت، شۇنىڭدەك بالا - قازامۇ تەقدىرده پۈتۈلگەن بولسىمۇ، ئۇنىڭ كىرىدىغان ئىشىكىدىن ساقلىنىش لازىم.

«گۈلستان» دىن

بۇ جاھان نېمەتلىرىدىن بىنەسىپ بولغان كىشى ئۆز يۈرتىدا نامسىز غېرىبى بىنەۋا بولغۇسى.

«گۈلستان» دىن

ئەگەر ئوغۇل خوپ كېلىشكەن دىلبەر بولسا، ئاتىسىدىن ئايرىلىسىمۇ غەمسىز ياشار. ئۇ بىر گۆھەر، سەدەپ ئاڭا ھاجەت ئەمەس. ئېسىل دوريغا ھەممە يەردە خېرىدار بار.

«گۈلستان» دىن

مۇشەققەت چەكمىگۈچە خەزىنىگە ئىگە بولالمايسەن، جانىنى خەتەرگە قويمىغۇچە دۇشمەن ئۈستىدىن زەپەر قازىنالمايسەن، ئۇرۇق چاچمىساڭ، خامان ئالالمايسەن.

«گۈلستان» دىن

تاسادىپىيلىققا ئۈمىد باغلاش مۇمكىن ئەمەس. ھەزەر قىل، بۇنداق تەمە بىلەن ئىككىنچى خام - خىيالنىڭ قۇربانى بولما.

«گۈلستان» دىن

بىراۋنىڭ داستىخىنىغا ئولتۇرساڭ، ئۇنىڭغا خىزمەت قىلماق لازىمدۇر.

«گۈلستان» دىن

كىمىكى تىلەمچىلىك ئىشىكىنى ئاچسا، ئۆلگۈچە ھاجەتمەن بولۇپ ئۆتىدۇ.

«گۈلىستان» دىن

ساق كىشى ھېچقاچان ئاغرىقنى بىلمەس.

«گۈلىستان» دىن

ئۆلۈمنىڭ تەسەۋۋۇرىنى كاللاڭدىن چىقىرىپ تاشلا، ۋەھىمەنىڭ تەبىئەت ئۈستىدىن غەلىبە قىلىشىغا يول قويما. چۈنكى، يۇنان پەيلاسوپلىرى ئېيتىدۇ: مەجەزى قانچىلىك مۇستەھكەم بولمىسۇن، ئەبەدىي ھايات كەچۈرۈشكە ئۇمىد باغلىماسلىق كېرەك. ئەمما، ئەڭ قورقۇنچلۇق كېسەلمۇ ھالاك بولۇشتىن دېرەك بېرمەيدۇ.

«گۈلىستان» دىن

يۇگۈرۈپ ھالىدىن كەتكەندىن كۆرە، مېڭىپ ۋە ئولتۇرۇپ ھاردۇق ئالغان ياخشى!

«گۈلىستان» دىن

ياشلىق پەيزىنى قېرىدىن ئىزدىمە، ئاققان سۇ يەتكەن يېرىدىن قايتماس، زىرائەت ئېتىزى ئورما ۋاقتىدا مايسا چېغىدەك ھەرگىز يەلپۈنمەس.

«گۈلىستان» دىن

ئەجەپ بىر ئىش! پىل سۆڭىكىدىن ياسالغان پىيادە① شاھمات تاختىسىنىڭ نېرىقى چېتىگە چىقسا پەرزىن بولىدۇ، يەنى بۇرۇنقىدىن ياخشى بولىدۇ. ئەمما پىيادە ماڭغان ھاجىلار چۆلنى كېسىپ باشقا چىققاندا، يامان بولۇشۇپ كېتىدىكەن!

«گۈلستان» دىن

ئادەمنى چىشلىگەن، پوستىنى يىرتقان زالىم ھاجىغا مېنىڭ نامىمدىن ئېيىت: «سەن ھاجى ئەمەسسەن، تۆگە ھاجىدۇر، چۈنكى، ئۇ يانتاق يېپ ھاجەتتىن چىقار.»

«گۈلستان» دىن

كىمكى چوڭ ئىشنى تەجرىبىسىز نادانغا تاپشۇرسا، ئۇ پۈشايمان قىلىپلا قالماستىن، بەلكى ئاقىللارنىڭ ئارىسىدا كالتە پەم، دېگەن ئاتاققا قالىدۇ.

«گۈلستان» دىن

دۇنيادىكى تۇرمۇشنىڭ لەززىتى ئارقىسىدىن ئەجەلنىڭ نەشتىرى ئەگىشىپ يۈرىدۇ. جەننەتنىڭ مەنەتلىرى ئالدىدا كۆڭۈلسىزلىك ھەم ئازابنىڭ توسۇق تاملىرى بار.

«گۈلستان» دىن

تۆھپىسىز ئۆلگەن بېخىلنىڭ نامىزىنى ئوقۇما.

«گۈلستان» دىن

① بۇ يەردىكى پىيادە — شاھماتنىڭ پىيادە ئۇرۇقى.

مەجمۇئە ئىسمى: مۇتەپەككۇرلارنىڭ ئېيتقانلىرى مەجمۇئەسى
كىتاب ئىسمى: سەئىدى مۇنداق دەيدۇ
پىلانلىغۇچى: مۇرات ئىلى
باش تۈزگۈچى: ئادىل مۇھەممەت
تۈزگۈچىلەر: ئېزىز ئاتاۋۇللا سارتېكىن
گۈلنۇر قادىر
تەكلىپلىك مۇھەررىر: خاسىيەت ئىبراھىم
مەسئۇل مۇھەررىر: ئەنۋەر قۇتلۇق
مەسئۇل كوررېكتورى: قەيۇم تۇرسۇن
نەشرىيات: شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت ـ فوتو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ ئېلېكترون ئۇن ـ سىن نەشرىياتى
ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى شىخۇڭ غەربىي يولى 36 ـ قورۇ
پوچتا نومۇرى: 830000
تارقاتقۇچى: شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسى
زاۋۇت: شىنجاڭ شىنبوۋېن مەتبەئەچىلىك چەكلىك شىركىتى
فورماتى: 1230×880 مىللىمېتىر 32/1
باسما تاۋېقى: 3 باسما تاۋاق
خەت سانى: 51 مىڭ خەت
نەشرى: 2008 ـ يىل 8 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
بېسىلىشى: 2008 ـ يىل 8 ـ ئاي 1 ـ قېتىم بېسىلىشى
كىتاب نومۇرى: ISBN 978—7—80744—441—1
باھاسى: 9.90 يۈەن

(باسما ۋە بەت تۈپلەشتە خاتالىق كۆرۈلسە زاۋۇت بىلەن ئالاقىلىشىڭ)